

№ 22 (476) 16 чэрвяна 2006

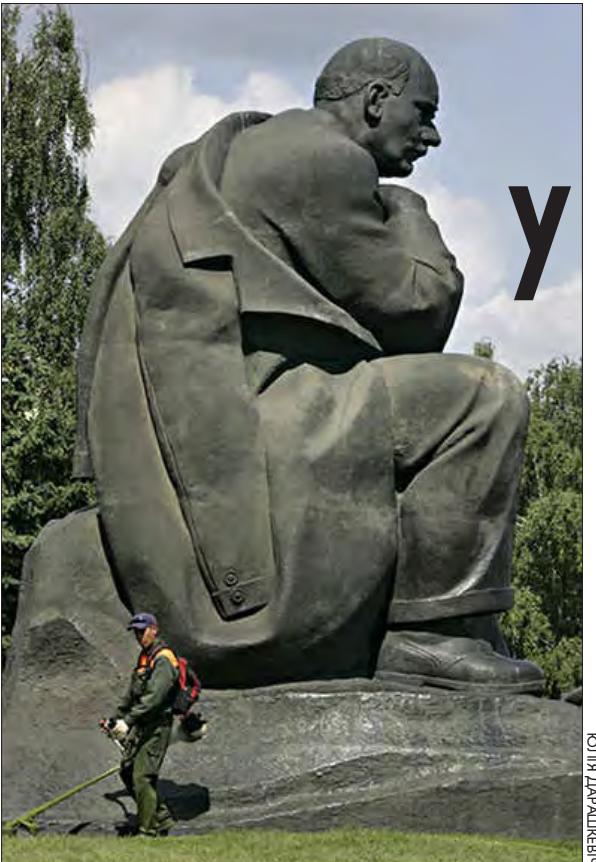
www.nn.by

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А ISSN 1391-1511

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Фонд выдання газеты «Наша Ніва». Выходзіць штотыднёва, у пятніцы

9 771819 161008

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

Рэжым у небясьпецы! А Айчына?

Магчыма, нам усім прыйдзеца згуртавацца, папярэджвае **Аляксандар Фядута** пра пагрозу незалежнасці. Адказ **Валера Булгакава**: Не атаесамляйма Айчыны з рэжымам. Камэнтар **Аляксандра Класкоўскага**: Нам падкідаюць. Старонкі 4—6, 17.

Біскуп Дзям'янка — новы кіраунік Касцёлу

Вялікі кардынал Сьвёнтак сыходзіць.

Папа Бэнэдыкт XVI вызваліў з пасады кірауніка Каталіцкае Царквы ў Беларусі кардынала Казімера Сьвёнтка, мітрапаліта Менска-Магілёўскага на грунце канону 401 параграфу 1 кодэкса кананічнага права.

Разам з тым, святы айцец прызначыў Антонія Дзям'янку, тытулярнага біскупа Лесьвійскага і дапаможнага Менска-Магілёўскага, апостальскім адміністраторам *sede vacante i ad nutum Sanctae Sedis* названай мітрапалітальнай сталіцы. Сёння ж біскуп Дзям'янка (на фота) прыме высокую пасаду, даручаную яму святым айцом.

PHOTOBYMMEDIA.NET

Працяг на старонцы 3.

Міраж пад назвой футбол

Старонкі 7—15.

камэнтары

Аляксандар Фядута. Краіна глухіх 4

Валер Булгакаў. Не атасамляйма Айчыны з рэжымам 6

Аляксандар Класкоўскі. Гулі не аднаго ў лапці абулі 16

сусьветка

Віталь Тарас. Міраж пад назваю футбól 7

Зводная табліца па ўсіх фіналах на Чэмпіянатах съвету 8

Наша былая калёнія на Чэмпіянаце! 11

Спектакль зь лікам 4:2. Ілюзія прысутнасці 12

Б-Ч-Б 14

Газэтка дзеткам 15

люстра дзён

Галадоўка перабралася ў Менск 18

Натальля Гарбанеўская галадоўнікам 18

Чарговая прэмія Алесяю Бяляцкаму 18

Вяртаныне князя 20

Фінляндывцыя Беларусь! 21

Бацька Сымона і Алены 22

з усіх старон

Уроцлаўскі фэстываль «Зараз Беларусь!» 24

культура

Другі крок у неба 26

воля і пятля

Чорная мытня 28

Хроніка за 6—12 чэрвеня 28

левым вокам

Лёлік Ушкін. Як правільна камэнтаваць Чэмпіянат съвету па футболе 25

Каб штотыдзень атрымліваць газэту, дасылайце адрасы і прыватныя ахвяраваньні

Каб гарантавана чытаць «Нашу Ніву» цяпер, калі «Саюздрукам» і «Белпошце» забаронена распаўсюджваць газэту:

1) Просім усіх ахвотных чытаць газэту паведамляць у Рэдакцыю свае адрасы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць па тэлефоне, факсам, праз пошту ці электронную пошту.

Тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32 (МТС), (029) 618-54-84

e-mail: dastauka@tut.by

паштовы адрес: а/с 537, 220050 Менск.

2) Просім кожную сям'ю чытачоў пералічваць на рахунак газеты ахвяраваньне з разыліку 6 000 рублёў на месец. Гэтага будзе досыць для выхаду і дастаўкі газеты. У блянку банкаўскага паведамлення ці паштовага пераказу, калі ласка, дакладна і разборліва назначайце ваш адрас, у тым ліку паштовы індэкс і код пад'езду. Тыя, хто перакажа 18 000 рублёў за раз, забяспечаць выхад газеты на тры месяцы. Хто ж мае магчымасць пераказаць 36 000 рублёў адразу, забяспечаць публікацыю «НН» адразу на паўгоду.

Шчыры дзякую за ахвяраваньне

А.С., В.П., Э.С., Анатолію Г., Сяргею К.,

Аўгену Л. з Лідзкага раёну.

Максіму К., А.Т., Міколу К., Натальлі М., К.Р., Г.К., Міхailу Ж., Івану К., Юр'ю М., Веры С., Але С., Марыі Г.,

Алесю С., С.Н., Зымітру С., С.К., Р.К., Лідзі Т., А.Б., Ш., А.Л., Альбэрту С., Натальлі Ж., Вадзіму Ж., Аўгінні М.,

Аляксандру П., Аксане С., З.С., Э.П., Івану Я., У.Л., Юр'ю Г., Аляксандру Ф., Г.Я., Р.Г., Віктару К., А.С., Аляксею П., В.М., Івану К., А.З., Анатолію В., Т.П.,

І.Л., В.Г., В.П., Н.К., М.Б., В.С., З.К.,

А.М., Ягору М., Ігару М., С.С., Святлане В., Крысьціне К., Юр'ю М., Уладзімеру М., Ю.Г., Рыце Н., Георгію М.,

Мікалаю Б., І.З., Леаніду Г., Сяргею Ш., Віталю С., В.К., Аляксандру З., Пятру

Т., Андрэю Ш. з Менску.

Мікалаю К. з Лунінецкага раёну.

Пятру Ш., Сяргею С. з Палацку.

Міхailу К. з Рэчыцы.

С.І., Барысу Ф., Генадзю Л., Зымітру Т.,

Марыі Б., Валянціне З., Алене П., Рыгору Л. з Гомелю.

А.С., І.К. з Ворыша.

Аляксандру А. з Пінску.

Іне П. з Пухавіцкага раёну.

М.С. са Слуцку.

Багуславу У. з Іўя.

Канстанціну Я. з Жодзіна.

Паўлюку С. з Горак.

Фёдару К. з Талачыні.

Н.А., М.Ш. з Клімавічаў.

Лідзі М. з Калінкавіцкага раёну.

Аляксандру К. з Маладэчна.

Сяргею Ц. з Лепельскага раёну.

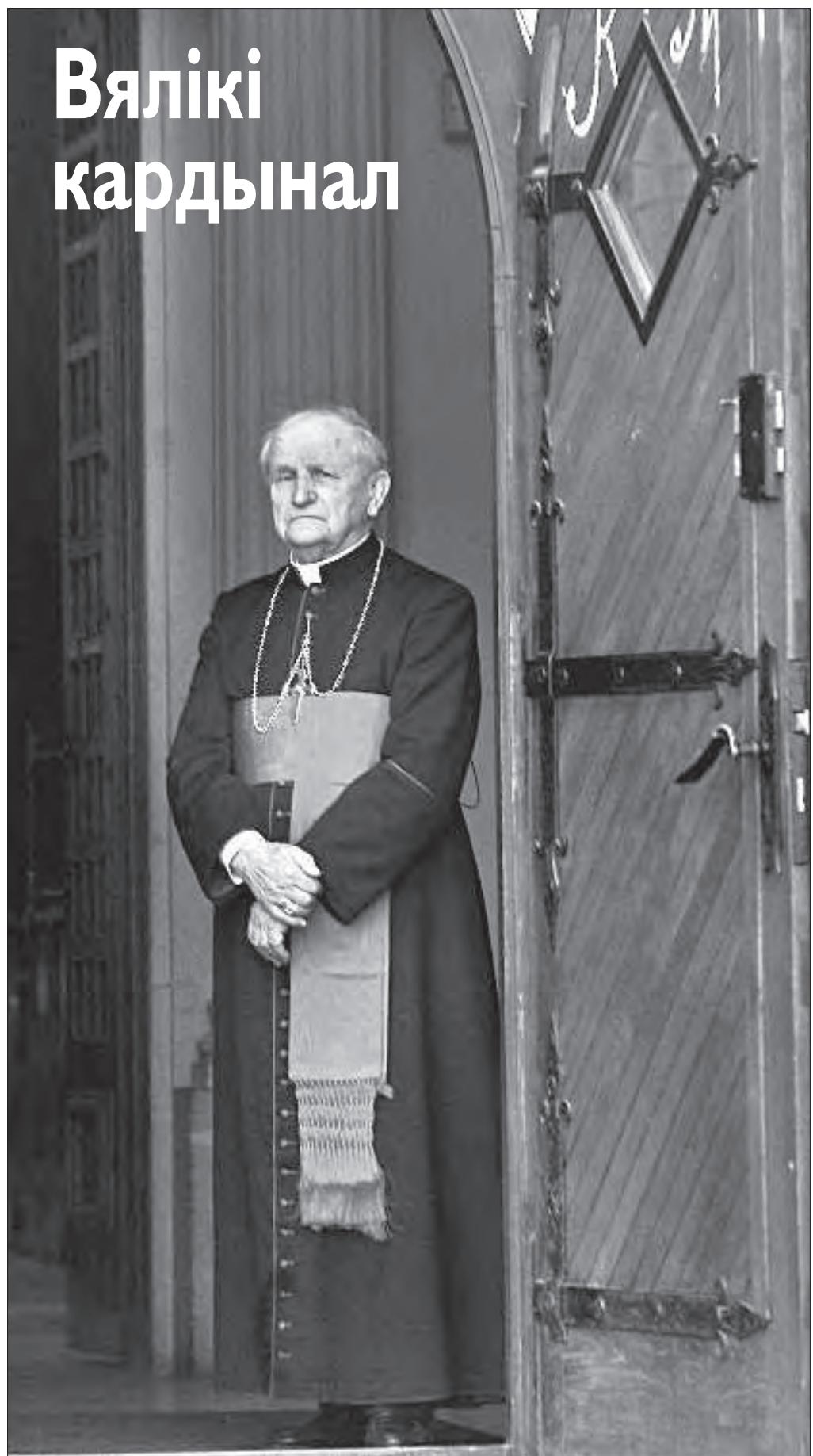
Дар'і Л. з Смургонскага раёну.

На які рахунак пералічаць гроши?

Ахвяраваньне можна перавесці ў любым аддзяленыні банку, на любой пошце. Улічыце, што пры пераказванні грошай паштовым пераводам пошта спаганяе дадаткова 3%, а пры пераводзе грошай праз «Беларусбанк» працэнту не бяруць.

На банкаўскай квітанцыі ў графе «Від плацяжа» трэба назначыць: «Ахвяраванье». У графе: «Атрымальнік плацяжа» трэба пісаць: «Фонд выдання газеты «Наша Ніва», УНП 101 115 521». У графе «Найменаваньне банку» трэба пісаць: «МГД ААТ «Белінвестбанку», вул. Калектарная, 11, Мінск, код 764». У графе «Рахунак атрымальніка» 3015 212 000 012. Пры перасылцы грошай па пошце тое самае трэба пісаць у рубрыках «Каму» і «Куды».

Вялікі кардынал

Кардынал, які беларусізаваў Касьцёл. Кардынал, які прайшоў камэру съмяротнікаў. Берасьцейскай турмы і савецкі канцлягер. Ён сыходзіць у 92 гады. Вялікі кардынал — чытайце пра яго ў наступным нумары «НН».

Працяг са старонкі I.

Казімер Сьвёнтак, арцыбіскуп на пэнсіі, якому 21 кастрычніка гэтага году споўніцца 92 гады, працягне выконваць абязязкі Пінскага апостальскага адміністратара *ad nutum Sanctae Sedis*.

На пленарным пасяджэнні Канфэрэнцыі каталіцкіх біскупаў пасада старшыні была даверана Аляксандру Кашкевічу, біскупу Гарадзенскаму, які да гэтага часу быў намеснікам старшыні. Пасаду намесніка старшыні заняў Уладзіслаў Блін, біскуп Віцебскі.

Казімер Сьвёнтак нарадзіўся ў 1914 годзе. З 1991 г. арцыбіскуп, з 1994 г. кардынал.

Паводле catholic.by

Краіна глухіх

Айчына ў небясьпецы! Піша Аляксандар Фядута.

Папярэджаньня ніхто не пачуў. Толькі за апошні тыдзень у Менску пабывалі рэсейскія палітычныя пэнсіянёры такога калібра, як віцэ-сцікер Дзяржаўной думы Сяргей Бабурын і экс-прэм'ер Рәсей Яўген Прымакоў.

Мы ніколі не даведаемся, пра што яны насамрэч гутарылі з Аляксандрам Лукашэнкам. Сыстэма ўлады функцыянуе сёньня такім чынам, што скрэзъ пабудаваную між ёй і грамадзтвам съюнту не пранікае інфармацыя. Ні туды, ні сюды.

«Уцечкі няма», — так дакладацьме старшыня КДБ Сыцяпан Сухарэнка. «Чутнасьці няма», — скажа хтосьці асьцярожнайшы. То бок «прастушка» генэральская акурат і функцыянуе. А вось чутъ адно аднаго ўлада і грамадзства няздатныя.

Разумны чалавек, ідэяна адданы цяперашняму рэжыму (назваў бы сапраўдным арыццам, але, па-першое, няпраўда, па-другое — крываўцацьме), скажаў мене: «Дзе яны, вашыя хвалёныя нацыянал-патрыёты?! Хіба яны ня бачаць, што Айчына ў небясьпецы?! Што інкарпарацыя можа адбыцца ня сёньня, дык заўтра? Што адзіная перашкода для інкарпарацыі — гэта нялюбы вам Лукашэнка? Увогуле, ці вы ўсе там разумееце, што ён — презыдэнт *vashай* краіны?!»

Разумеем.

І небясьпеку бачым.

Аляксандар Мілінкевіч — прывядзём гэту цытату ў соты раз на бачынах «Нашае Нівы»! — скажаў з гэтае нагоды: «Незалежнасць Беларусі пад пагрозай, і можа так стаща, што барацьба за дэмакратыю будзе другаснай насупраць барацьбы за

існаванье сваёй краіны».

Мілінкевіча ўжо абвінавацілі за гэта — да таго ж свае, дэмакраты: маўляў, удае, што апазыцыю і ўладу падзяляе толькі стаўленье да такіх «другасных» рэчаў, як свобода і дэмакратыя.

Але ж Мілінкевіч у прынцыпе кажа пра другое. Ён ясна даў зразумець уладзе: калі пагроза сувэрэнітэту краіны стане рэальная і ўлада будзе абараняць гэты сувэрэнітэт, апазыцыя давядзе, што яна на справе ёсьць патрыятычнай апазыцыяй, і будзе бараніць сваю краіну. Нягледзячы на ўсю сваю нелюбоў да ўлады. Ня ўладу бараніць, а краіну — нават калі давядзеца апынуща ў адным шыхце з генэралам Сухарэнкам і — страшна вымавіць — з самім Шэйманам. Мы ж памятаем, што Сыцяпан Мікалаевіч — старшыня Камітэту дзяржаўной бясьпекі Рэспублікі Беларусі, а не напаўмітычнай *саюзнай дзяржавы* — і кожны дзень памятае ён сам пра гэта? Ці толькі *каli-nikali* ўзгадвае?

Чаго болей? Прысягацца сёньня ў адданасці Вярхоўнаму Галоўнакамандуючаму? Але сёньня ён узначальвае не нацыянальны супраціў, але інстытут падаўлення свободы, і адзіння рэальный загады, якія атрымлівае «чалавек са стрэльбай» «зьверху», — «цягнуць і не пускаць».

Але — і тут безумоўная праўда Мілінкевіча — можа стаща так, што на гэта давядзеца забыцца. Як і на ўласныя амбіцы.

Прафесар Юры Хадыка, адказаючы на мой «Ліст да Кангрэсу-2», пакрыўдзіўся за беларускую апазыцыю: як гэта — не прасіца за стол перамоваў між Лукашэнкам і Захадам! Бяз нас, харошых?!.. Даў ми ж...

Так, не прасіца. Я дакладна сформуляваў сваю думку: калі Лукашэнка, залежна ад патрэбы абароны беларускай дзяржаўнасці, паспрабуе распачаць дыялёг з Захадам — ня лезці і не замінаць! Пра што гаварыць у гэтай сытуацыі трэцяму? Маўляў, хай дзяржавы-гаранты будуць абараняць нашу сувэрэнітэт толькі тады, калі Аляксандар Уладзімеравіч атрымае доступ да тэлевізійнага этэру? А іначай — хай згіне пракліты рэжым разам з нашай недапечанай дзяржаўнасцю, хіба так?

У 1941—1945 г. нават расейскія антыкамуністы ня зычылі паразы сваёй краіне. Антон Дзянікін разумеў: не за Сталіна гіне салдат, а за нешта несувымернае з сталінскім рэпрэсіямі. Нешта гістарычна больш значнае. Я далёкі ад працягванья гэтай паралелі, аднак для тых, хто ледзь ня съветскую памяць генэрала Дудаева апіваў, яна мусіць набыць пэўны сэнс.

Калі заўтра Лукашэнка выступіць з прамоваю, што пачынаецца словамі «Браты і сёстры...» — якія ўмовы для супраціў прапануе апазыцыя? Так, гэты чалавек адняў у нас гістарычную сымболіку, зьдзекаваўся з нашай гісторыі, перасльедаваў нашу культуру. Але калі ён насамрэч стане адзінным гарантам будучага сувэрэнітэту краіны — няўжо сп. Тарас-junior напару з салаўём расейскага імпэрыялізму сп. Пушковым будуць страшыць яго Гаагай? Цудоўна разумеочы пры гэтым (бо разумныя ж людзі), што альтэрнатывай Гаазе можа быць Москва. Не для Лукашэнкі — Москва. Для нас. Для яго ўласных дзіцей і ўнукаў, дзіцей і ўнукаў Тараса — ня толькі для Лукашэнкі! Няўжо гэта ня горш Гаагай? Мець гістарычны шанец пабудаваць уласную незалежную дзяржаву — і згубіць яе толькі таму, што Гаага

сталася такой жаданай мэтаю для помсьлівай чалавечай натуры...
Дый ня веру я ў ніякую Гаагу.
Свайго часу Захад быў настолькі цынічны, што пайшоў на перамовы з Гімлерам. А Лукашэнка, колькі б гістарычных глупстваў ён сам і ягоныя ідэолагі з аблугі ні нагарадзілі, — ня Гімлер. Рэкаў крыві, этнічных чыстак, той татальний галечы, якая была харктэрная, скажам, для Румыніі эпохі позьняга Чаўшэску, за ім няма. І яшчэ: ён быў першым свободным выбарам беларускага народу. Эта — дастатковая гарантыва.

Мой дэмакратычны апанэнт гаворыць пра тое, што на тле галадоўкі моладзі на ўсё, апрач свабоды, трэба забыцца. Цалкам згодны з гэтым. Толькі свабода — яна розная. Можна думаць пра свабоду для нас, тых, хто жыве сёньня, каго ў гэтай самай свабодзе абмежаваў Лукашэнка. А можна думаць пра свабоду будучых пакаленій ад новай генерацыі Мураўёвых-Віленскіх, «таленавітых адміністратарам», як напішуць пра іх зноў-ткі Якавы Трашчанкі. «За нашу і вашу свабоду!» Нашай свабодай нашае пакаленіне распарацца мае права. А вось іх свабодай, свабодай будучых беларусаў — не. І спрачаца зь цяперашняй уладай, змагаца зь ёю мы мусім роўна ў той ступені, у каторай яна замахваецца на нашу свабоду. У тым ліку і апэлюючы да замежнай падтрымкі ад дэмакратычных супольнасцяў Захаду і Ўсходу. А ў тых разох, калі ўлада будзе выступаць за незалежнасць краіны і свабоду будучых пакаленій (у гэтым апошнім, вядома ж, ёсьць пэўныя сумневы), яе давядзенца падтрымліваць. У гэтым і ёсьць канструктыў любой апазыцыі, якая не жадае, каб разам з уладай ліквідавалася незнарок і краіна.

Мой суразмоўца, што добраахвотна ўзяў на сябе функцыю апраўданья аўтарытарызму, мае на ўвазе, што пра свабоду для пакаленія цяперашняга ўвогуле варт забыцца, калі мы працуем на будучыню незалежнае Беларусь: маўляў, згадзецся з тым, што

Lukashenka — forever, расслабцеся і атрымоўвайце задавальненіне. Ня згодны. Рабы няздольныя абараніць сваю краіну. Сваю краіну абараняюць толькі тыя, хто лічыць сябе свободным. Не гарматнае мяса змагалася з Гітлерам — народ, якому было ўсё адно што губляць. Менавіта тады, калі губляць няма чаго (ня толькі ў сэнсе матэрыяльным, але і ў сэнсе духоўным), зброя (у тым ліку і духоўная) абарачаецца супраць сваёй жа ўлады.

Спсл. Пралякоўская ет сцетера, нібы мяждзіведзь, які дубаломна ўкараняе прынцыпы аднадумства, акурат гэтага боку і не жадаюць бачыць. Дарэчы, Сталін гэта зразумеў. У першыя дні паразаў ён і царкву вырашыў адрадзіць, і ціск на культуру стаў трохі меншы. Так, не крэтычна, — але ўсё-такі было. І калі сённяшнія ідэолагі мяркуюць, што іх пакуль «не прыціснула», то ці застанецца хоць што-кольвец, на што яны будуць абапірацца, калі насамрэч давядзенца выкідваць лёзунг «Айчына ў небяспечы!». Бо на тое, што гнецца і прагінаецца,

Калі ўлада хоча пачуць ад нас лёзунгай у абарону сувэрэнітэту, ёй трэба праста павысіць узровень чутнасці.

не абаперціся. Давядзенца «ворагаў народу» выпускаць з турмаў і гета, дазваляць газэты і сайты.

Айчынная вайна на тым і будзе, што ўсе адчуваюць сябе дзецьмі Айчыны. А не саюзнае дзяржавы.

Усё няшчасце ў тым, што чутнасць у нашай краіне паганая. Улада так доўга і нудна дамагалася тae цішы, што зараз, калі сама ж яна адчувае небяспеку, крыку яна ня чуе. Крычэць няма дзе. У дзяржаўных газэтах? Дык амбасадар можа пакрыгудаваць. На дзяржаўной тэлевізіі? Там

Мілінкевіча «мочаць», нібы ён адзіная проблема, што засталася ў гэтай краіне. А мы з нашымі накладамі... Чытачы нас атрымліваюць, а ўлада

добраsumленна пазбавіла сябе мажлівасці чытаць недзяржаўную прэсу, выгнаўши нас з пошты і «Саюздруку». Цяпер гэта і яе проблема. У эпоху Мікалая I быў такі маскоўскі паліcmайстар — Леў Міхайлавіч Цынскі. Ён надзвычай дакладна адказаў славянафілу Івану Аксакаву: «Мы чуем ціш». Ня крыкі — ціш. Уладзе зручней жыць у пустэльні, дзе ніхто не крычыць і не працівіца.

Дый каму крычэць? Грамадзянскай супольнасці? Міністар юстыцы ўсіх так зачысьціў, што толькі дзіркі блішчаць, як катовы яйцы. Партыям? Дык уся махіна дзяржаўной пропаганды столькі год запэўнівала люд, што яны — нікчэмнасць...

Карацей, за што змагаліся, на тое й нарваліся. А гэта ж для нас гаворка ідзе толькі пра Айчыну, якая, мабыць, сапраўды ў небяспечы. А для яе, для ўлады, — яшчэ і пра мільярд даляраў газавай дэльты штогод. Гэта дэльта — так ужо выйшла — наўпрост звязаная з сувэрэнітэтам Беларусі. І нават калі Айчына застанецца, дэльта пэўне ж зьнікне. Застанецца нафтавая, даволі значная, але на яе селі іншыя людзі, а таму газавы мільярд таксама губляць ня хochaцца. А ўжо разам зь ліквідацыяй Айчыны (для нас) і нафтавая дэльта (для іх) счэзыне назаўсёды. А ці хochaцца яе — нафтавую дэльту — згубіць?

Але калі ня хochaцца, калі ўлада так відавочна чакае ад нас лёзунгай у абарону сувэрэнітэту, дык хоць бы сама пачула іх. Падвысьце ўзровень чутнасці. Прадэманструйце, што чуеце.

І тым ня менш, браты і сёстры, Айчына, выглядае на тое, сапраўды ў небяспечы. Крычэць давядзенца. Няхай нават — што і відавочна — пасылья сустрэчы «вялікай восемкі» ціск на Беларусь сур'ёзна зынізіцца, ён можа застацца на ўзроўні дылемы «здайце рубель, адмоўцеся ад газатранспартнай систэмы, ці...». Тады будзе запозна спрачаца, хто менавіта давёў краіну да такога міэрнага стану. У крэтычныя хвіліны пытаньне ж ня ў тым, хто вінаваты, а ў тым, што рабіць.

Камэнтар Валера Булгакава да заявы Аляксандра Фядуты:

Не атаесамляйма Айчыны з рэжымам

Па-першае, не падмняйце паняцьцяў. Па-другое, цяперашняя сітуацыя — лягічнае наступства авантурнай палітыкі Лукашэнкі. Па-трэцяе, канфлікт з Расеяй няхай зрефармуе съветапогляд эліты.

Заява А.Фядуты зводзіцца да ідэі, што апазыцыі трэба нейкім чынам падтрымаць, раздзяліць клопат улады ў новых умовах, якія ўзынікнуць у выпадку, калі цэны на газ узрастуць утрай, а мо і ў чатыры разы. То бок беларуская апазыцыя ў гэтай сітуацыі мусіць выбіраць паміж нейкімі абстрактнымі ідэаламі, прынцыпамі і патрыятычнымі авалязкамі, клопатамі аб незалежнасці нашай краіны. Ход такіх разважаньняў у мяне заўсёды выклікае адчувацьне падмены паняцьцяў.

У цяперашніх варунках пытаньне пра незалежнасць Беларусі не стаіць. Кансенсус аб сувэрэнітэце фактычна дасягнуты за апошнія 15 гадоў: за незалежнасць выступае і Лукашэнка, і грамадзянская супольнасць, і, як паказвае сацыялягічнае апытанање, большыня насельніцтва за незалежнасць адназначна. І ў такіх кантекстуальных варунках мне здаецца, што гаворка ідзе пра спэкуляцыю і падмену паняцьцяў. Мы трапляем ў пастку мысьленія Лукашэнкі, дзяржаўных ідэолігаў, якія атаясамліваюць Беларусь з сучасным беларускім рэжымам. Сітуацыя, якую мы цяпер назіраем, зьяўляецца лягічным наступствам

авантурнай палітыкі Лукашэнкі, які не хачеў увесь гэты час зразумець сэнс імпэрскай палітыкі Москвы і працягваў зігрываць з расейскім мяdzьведзем. Тое, што мы маем, сітуацыя, калі Расея рэзка мяне правілы гульні, ёсьць наступствам стратгічна памылковай палітыкі рэжыму. Беларускі кіраўнік спрабаваў вярнуцца да кансерватыўнай савецкай мадэлі ўзаемадачыненняў з імпэрскай мэтраполіяй, што фактычна робіць яго ў пэўнай ступені наступнікам Машэрава: у абмен за палітычную ляяльнасць і паскораную асыміляцыю ён патрабаваў неабходныя рэсурсы па ніzkіх цэнах. Акурат сёньняшняя сітуацыя з газавым шантажом з боку Расеі паказвае, што гэтая мадэль дачыненняў не працуе, што Расея крута мяне правілы гульні і ёй не цікавы такі сымбалічны палітыка-еканамічны абмен. Расею у першую чаргу цікавіць іншая сістэма дачыненняў, калі палітычная ляяльнасць і рэсурсы канвертуюцца ў завяёвы расейскага капиталу на ўнутраным рынку Беларусі.

Лукашэнка ж гэтага ўпартага не хачеў разумець і прыгнаваць. Хачеў бы тут закрануць такое пытаньне: тое, што адбываецца, насамрэч на руку ўсім беларускім элітам, бо нават пралукашэнкаўская эліта мусіць зразумець, што Расея ня нейкая казачніца, што выконвае ўсё пажаданыні за так, што гэта імпэрыялістычнае капіталістычнае дзяржава, якая перасльедзе перадусім нейкія свае ўласныя эканамічныя інтэрэсы. Гэта як у нацыяналістычным беларускім

дыскурсе існавала міталягізацыя беларускага народу як самага сывятога, прыўкраснага і выключнага на ёўрапейскім кантынэнце, так і ў праўладных колах ўзьнікала міталягізацыя Расеі як адзінай апоры, абаперціся на якую можна ў любы час і практычна задарма, каб вырашыць любыя свае ўнутраныя праблемы. Гэта зусім ня так. І гэты канфлікт, калі ён будзе развязвацца паводле жорсткага сценара, мусіць паспрыяць рэфармаванню съветапогляду эліты.

Таму спэкуляцыі накшталт фядутаўскай мне падающа не да канца прымальнымі. Пытаньне пра беларускую незалежнасць не стаіць, яно ўздымаецца толькі ў выніку нейкіх ня вельмі строгіх у лягічным пляне пабудоваў палітычных аналітыкаў. Насамрэч стаіць пытаньне пра выживальнасць і стабільнасць лукашэнкаўскага рэжыму ў новай сітуацыі. Ізноў жа, пытаньне гэтае ня мае нейкага прыцэлу на 2007 г. Увогуле існуе меркаванье, што ў 2007 г. шараговы беларус не адчые на сабе падвышэння цэнаў.

Праблема ж у тым, што лукашэнкаўцы выдатна разумеюць: гэтае падвышэнне б'е па нейкім эвэнтуальным чацвертым тэрміне. Папросту ў выніку падвышэння цэнаў на газ будзе разбураны той дэфакта сацыяльны контракт, які яднае беларускага презыдэнта зь беларускім народам. Калі папуляцкія абязанкі далейшага росту ўзроўню жыцця ня спрадуцца, у 2011 годзе ў лукашэнканцаў ня будзе аргументаў на сваю карысць.

Глядзім на поле — ўглядаемся ў сябе. Піша Віталь Тарас.

Напісаць нешта новае пра футбол цяжка не таму, што кожны, хто хоць аднаго разу ў жыцці ганяў мяч, лічыць сябе знаўцам гэтай гульні. Цяжкасць у тым, што ў футболу беззліч абліччаў.

Можна ставіцца да футболу як да спаборніцтва дарослых дзесяткоў, якім німа куды выліць энэргію ды назапашаную дома ці на працы агрэсію. Але гэты варыант, насамрэч, ня мае ніякага дачынення да гульні, яку ў экстатычным захапленні глядзяць мільярды людзей у сьвеце — у тым ліку і самі аматары дваровага футболу.

Можна ўспрымаць футбол выключна як гульню — са сваімі строгімі правіламі, мудрагелістымі камбінацыямі, тактыкай і стратэгіяй. Свайго роду шахматы з жывымі фігурамі на дошцы.

Галава як мяч у варотах

Прыхільнікі гэтай гульні ёсьць свайго роду сэктантамі, колам пасьвячоных, ці, дакладней сказаць, — вар'ятаў. Яны могуць цэльмі днямі разважаць з сабе падобнымі аб тым, хто якую ступеньку зойме ў турнірнай табліцы, каго з лавы запасных гульцоў галоўны трэнэр выпусыціць на наступны матч, альбо падрабязна будуць разбіраць які-небудзь эпізод ля брамы спаборніка: хто якую пазыцыю займаў, хто каму павінен быў даць пас і колькі міліметраў не хапіла для таго, каб мяч трапіў у браму. Глядзець футбол у кампаніі з такімі вар'ятамі (калі толькі ты сам не вар'яц) — сапраўдная пакута. Кожны пас, удар альбо рух кожнага футбаліста будзе адкамэнтаваны, незалежна ад таго, што гаворыць тэлекамэнтатар.

Працяг на старонцы 8.

Міраж пад назвой футбол

Хто ня можа ўзбуджацца падчас матчу?

Патрыярх Нон Нгет гораду Пномпень (столицы Камбоджы) паведаміў 40 тысячам камбайджыйскіх будыйскіх манахаў, што празмернае ўзбуджэнне падчас прагляду тэлетрансляцыі з Чэмпіянату свету можа пагражаць выгнаннем з супольнасці.

— Развіццё тэхналёгій робіць немагчымым кантроль за тым, хто і дзе праглядае матчы, — гаворыць Нон Нгет. — Тэлевізійныя трансляцыі даступныя прыктычна ўсюды, як і адпаведна тэхніка. Але манахі павінны глядзець матчы спакойна! — настойвае Нгет.

Патрыярх Нон Нгет прыграіў, што ўскрыкі, воллескі, галашэнні і празмерная рухлівасць падчас матчу могуць стаць прычынай пазбаўлення манаскай расы.

www.GAZETA.BY

Столькі ўдзельнікаў нацыянальныя лігі паслалі на Чэмпіянат:

Англія	104	(у 2002-м — 94)
Італія	72	(79)
Гішпанія	58	(58)
Германія	58	(49)

Міраж пад назвой футбол

Працяг са старонкі 7.

Пры гэтым аўтар хатніга камэнтару, зразумела, зрабіў бы на месцы любога футбаліста ўсё значна лепей і дакладней.

Паводле моцы шкодных эмоцый, якія нармальны чалавек адчувае сярод такіх заўзятараў, іх можна параўнаны хіба з аматарамі падказваць суседу ў кіназалі, які ўпершыню глядзіць дэтэктыўны фільм, што будзе далей і хто забойца...

Можна ставіцца да футболу як да шоў-бізнэсу. Тым больш, што гэта і ёсьць сёньня сапраўдны шоў-бізнэс, дзе ўсё разлічана і пралічана — ад колеру бутсаў і рэкламы на майках футбалістаў да вынікаў некаторых (пакуль яшчэ на ўсіх) матчаў. Тоё, што адбываецца на полі, для бізнэсу мае куды меншое значэнне, чым тое, што адбываецца па-за полем і называецца таямнічым словам «трансфэр». На справе гэта ўсяго толькі аперацыя куплі-продажу. Сам гулец цікавы шоўмэнам ня столькі сам па сабе, колькі іх цікавяць асобныя часткі ягонага цела — кожная нага застрахаваная ў залежнасці ад моцы ўдару. Галава — асобна. Для шоўмэна гэтая частка цела мае такое самое значэнне, як і для футбаліста з анэктоту. На пытаньне: навошта яму патрэбная галава, акрамя таго, каб забіваць галы, футбаліст адказвае — я ёй ем. Галовамі футбалістаў шоўмэн ня столькі забівае мячы ў чужкія брамы, колькі «закалочвае бабкі». Зрэшты, і футбаліст — таксама. І ўсё гэта дзяякучы таму, што галовы мільёнаў гледачоў падчас чэмпіянату сусвету, як заўважыў адзін гумарыст, усе як адна падобная паводле свайго зъмесціва на мяч, які на шалёнай хуткасці ляціць у сетку брамы.

Няўко Ільліч??!

Ад гэтай катэгорыі гледачоў зусім недалёка стаяць тыя, для каго футбол — рэлігія. Для іх дзень пачынаецца і сканчаецца футbalом. І пажадана, каб такіх дзён на тыдзень было сем. Перапынак у чэмпіянаце перад адной восьмай фіналу для іх — сапраўдная

Зводная табліца па ўсіх фіналах Чэмпіянатаў сусвету:

Каманда	Фіналы	Матчы	Перамогі	Нічыі	Паразы	Галы	Пункты
1. Бразылія*	17	87	60	14	13	191—82	194
2. ФРГ/Германія*	15	85	50	18	17	176—106	168
3. Італія*	15	70	39	17	14	110—67	134
4. Аргентына*	13	60	30	11	19	102—71	101
5. Англія*	11	50	22	15	13	68—45	81
6. Францыя*	11	44	21	7	16	86—61	70
7. Гішпанія*	11	45	19	12	14	71—53	69
8. СССР/Расея	8	37	17	6	14	64—44	57
9. Югаславія/ Сэрбія і Чарнагорыя*	9	37	16	8	13	60—46	56
10. Швейцарія*	10	42	15	11	16	71—65	56
11. Уругвай	10	40	15	10	15	65—57	55
12. Галіндышы*	7	32	14	9	9	56—36	51
13. Вугоршчына	9	32	15	3	14	87—57	48
14. Польшча*	6	28	14	5	9	42—36	47
15. Мэксіка*	12	41	10	11	30	43—79	41
16. Аўстрывія	7	29	12	4	13	43—47	40
17. Бэльгія	11	36	10	9	17	46—63	39
18. Чэхаславакія/ Чехія*	8	30	11	5	14	44—45	38
19. Румынія	7	21	8	5	8	30—32	29
20. Чылі	7	25	7	6	12	31—40	27
21. Данія	3	13	7	2	4	24—18	23
22. Парагвай*	6	19	5	7	7	25—34	22
23. Партугалія*	3	12	7	0	5	25—16	21
24. Швайцарыя*	7	22	6	3	13	33—51	21
25. ЗША*	7	22	6	2	14	25—45	20
26. Камэрун	5	17	4	7	6	15—29	19
27. Шатляндышы	8	23	4	7	12	25—41	19
28. Харватыя*	2	10	6	0	4	13—8	18
29. Баўгарыя	7	26	3	8	15	22—53	17
30. Турцыя	2	10	5	1	4	20—17	16
31. Перу	4	15	4	3	8	19—31	15
32. Паўднёвая Карэя*	6	21	3	6	12	19—49	15
33. Ірландышы	3	13	2	8	3	10—10	14
34. Паўночная Ірландышы	3	13	3	5	5	13—23	14
35. Нігерыя	3	11	4	1	6	14—16	13
36. Калюмбія	4	13	3	2	8	14—23	11
37. Коста-Рыка*	2	7	3	1	3	9—12	10
38. Марока	4	13	2	4	7	12—18	10
39. Нарвегія	3	8	2	3	3	7—8	9
40. Сэнэгал	1	5	2	2	1	7—6	8
41. ГДР	1	6	2	2	2	5—5	8
42. Японія*	2	7	2	1	4	6—7	7
43. Альжыр	2	6	2	1	3	6—10	7
44. Саудаўская Арабія*	3	10	2	1	7	7—25	7
45. Уэлз	1	5	1	3	1	4—4	6
46. ПАР	2	6	1	3	2	8—11	6
47. Туніс*	3	9	1	3	5	5—11	6
48. Паўночная Карэя	1	4	1	1	2	5—9	4
49. Куба	1	3	1	1	1	5—12	4
50. Іран*	2	6	1	1	4	4—12	4
51. Эквадор*	1	3	1	0	2	2—4	3
52. Ямайка	1	3	1	0	2	3—9	3
53. Гандурас	1	3	0	2	1	2—3	2
54. Ізраіль	1	3	0	2	1	1—3	2
55. Эрітрея	2	4	0	2	2	3—6	2
56. Кувейт	1	3	0	1	2	2—6	1
57. Аўстралія*	1	3	0	1	2	0—5	1
58. Балівія	3	6	0	1	5	1—20	1
59. Ірак	1	3	0	0	3	1—4	0
60. Славенія	1	3	0	0	3	2—7	0
61. Канада	1	3	0	0	3	0—5	0
62. Інданезія	1	1	0	0	1	0—6	0
63. ААЭ	1	3	0	0	3	2—11	0
64. Кітай	1	3	0	0	3	0—9	0
65. Новая Зэляндышы	1	3	0	0	3	2—12	0
66. Грэцыя	1	3	0	0	3	0—10	0
67. Гаїці	1	3	0	0	3	2—14	0
68. Конга (Заір)	1	3	0	0	3	0—14	0
69. Сальвадор	2	6	0	0	6	1—22	0
. Ангола*	—	—	—	—	—	—	—
. Гана*	—	—	—	—	—	—	—
. Тога*	—	—	—	—	—	—	—
. Трынідад і Табага*	—	—	—	—	—	—	—
. Украіна*	—	—	—	—	—	—	—
. Кот-д'Івуар*	—	—	—	—	—	—	—

Задавані:

- у табліцы за перамогу налічваюцца троі пункты;
- матчы, закончаныя штрафнымі ўдарамі, разглядаюцца як нічыі;
- на лічіўцаўца галы, забітыя падчас пэнальці ў дадатковым часе;
- зорачак (*) адзначаны ўдзельнікі Чэмпіянату сусвету ў Германіі.

сусьветка

трагедыя. Футбалісты для іх — жывыя багі альбо, у скрайнім выпадку, ідалы. Ідалы, як і куміры, вядома, дзеля таго ў ствараюцца, каб іх ад часу да часу скідалі з п'едэсталай. Учорашні кумір для сапраўднага заўзятара не кумір.

Даўно заўважана псыхолягамі — калі вы хочаце зьбіць з панталыку якога-небудзь навязылівага заўзятара, які дурыць вам галаву сваімі захапленынямі футбольнымі зоркамі, лепей за ўсё пачаць зь ім размаўляць таксама пра зорак. Але — колішніх. Не пра Ранаальданьё, Бэкхэма, Драгба ці Шаўчэнку, а, скажам, пра гульцуў менскага «Дынама» ўзору 1982 году. Ці — пра Мустыгіна й Чысьленку. Высокай клясы былі футбалісты. Пачатку 1960-х гадоў. Загаварыўшы пра іх з сучасным заўзятарам, вы ўбачыце, як зынікае ягоны энтузіазм, цымнеюць вочы.

Зразумела, ёсьць зоркі мінулага, якімі прынята захапляцца ва ўсе часы. Але не крытыкаваць. Пэле, Марадона, Бобі Чарлтан. Яны — як Маркс, Энгельс і Ленін, якіх трэба ведаць, але не абавязковая чытатць. У нашым выпадку — не абавязковая бачыць гульню колішніх куміраў, а tym больш разъбіраць яе. А калі вы раптам побач з Пэле ўзгадаеце іншага бразыльца — кульгавага генія футболу Гарынчу, дык на вас паглядзіць як на дысыдэнта ці рэвізіяніста. Калі ўвогуле ўспомніць, канечне, хто такі Гарынча і які фантастычны дрыблінг дэманстраваў ён на полі.

Дарэчы, зусім нездарма за савецкім часам быў папулярны анекдот пра чалавека, які ня змог пазнаць на фатаграфіі Пэле. Калі яму настойліва параділі ўспомніць, ўсё-ткі, імя, якое ведаюць дарослыя й дзеці ва ўсім сусвеце, той жахнүцься: няўжо гэта Ўладзімер Ільліч?

Так футбол прыйшоў на зьмену

На мундышлі можна зарабіць

1. 20 кліентам, якія купяць тэлевізар за 1 тысячу фунтаў у Блэйргаўры (Усходняя Шатляндыва), будуць вернуты патрачаныя гроши, калі каманда Свэна Ёрана Эрыксана здабудзе тытул чэмпіёнаў сусвету. Англічане абураюцца, у той час як мясцовыя жыхары лічаць прапанову вельмі забаўнай. «Гэта амаль расізм», — заявіў адзін з ангельскіх жыхароў Блэйргаўру. Ёсьць і іншыя такія пропановы, ужо без падтэксту. Так, у выпадку перамогі каманды Эрыксана лаптоп «Тошыбы» патачынеше на 66%, а домаўладальнік зь Лёндану адмовіцца ад ежы.

2. «Таймз» зацікаўлася тымі, хто на мундышлі страйці. «Ёсьць людзі, якія хочуць, каб Англія выйшла як мага раней», — пішуць журналісты. Гаворка ідзе пра ўладальнікай рэстаранаў (яны апушыцелі, бо ўсе сядзяць дома), пунктаў пракату DVD-дыскав (замест фільмаў кліенты вежчарамі ліпнучы да тэлевізара) і букмэкеры (перамога Англіі азначае для іх фінансавую катастрофу). «Чакаюцца вельмі нэрвовыя тыдні. Кожны тыдзень уздэлу Англіі ў мундышлі — гэта падзеяньне продажаў», — гаворыць работнік магазыну гаспадарчых тавараў.

www.GAZETA.PL

рэлігіі марксізму. Першым сярод бальшавікоў такі выход прадчувашаў савецкі пасол у Ангельшчыне. Здаецца, ягонае прозвішча было Майскі (таксама, дарэчы, як і ў аднаго з беларускіх спартовых камэнтатараў). На пытанынне «Ці хутка ў Ангельшчыне будзе пралетарская рэвалюцыя?» той нібыта адказаў: «Рэвалюцыі ў

Ангельшчыне ня будзе, пакуль там існуе футбол».

Ня толькі ва Украіне «каранжавыя»

І тут мы пераходзім да яшчэ адной катгорыі людзей, якія бачаць і любяць у футболе перш за ўсё палітыку. Калі футbalістай адпраўляюць у лягер ці расстрэльваюць, як гэта здарылася пасля праігрышу савецкай каманды камандзе «рэвізіяніскай Югаславії», — гэта, вядома, крайні выпадак. Таксама, як і «футбольныя войны» ў Лацинскай Амэрыцы.

Але кожнага разу, калі на полі сустракаюцца зборныя Нямеччыны й Ангельшчыны, ангельскія фаны, у tym ліку й журналісты, згадваюць Другую сусьветную вайну.

Працяг на старонцы 10.

www.GAZETA.PL

Міраж пад назвой футбол

**Мадэлька Раіса
Алівэйра —
дзяўчына
славутага
Ранальда**

Працяг са старонкі 9.

А калі Японія выйграе ў Рәсеi, у Маскве, на Краснай плошчы, пачынаюць падпальваць аўтамашыны.

Калісці, у далёкім 1982-м, менская «Дынама» стала чэмпіёнам СССР, нахабна парушыўшы негалосны табэль аб рангах. Нават маскоўскі «Спартак» — улюбёную каманду Палітбюро і асабіста генсека — каманда пад кіраўніцтвам Эдуарда Малафеева тады перайграла. Як цяпер зразумела, дзёрзкая выхадка датуль сціплых беларусаў прадвігчала, насамарэч, хуткі скон Савецкага Саюзу.

З того часу ні менская «Дынама», ні зборная Беларусі вялікіх посыпехаў ня мелі. І наўрад ці хутка будуць мець. Но футбол, у адрозненінне ад таго ж хакею, да прыкладу, у найменшай ступені залежыць ад грашовых уліванняў. Інакш чым патлумачыць, што СССР шмат разоў быў чэмпіёнам сусвету ды Эўропы па хакеі і

ніводнага разу — па футболе? А вось посыпехі савецкага клубнага футболу ў Кубку кубкаў (быў такі ў мінулым стагодзьдзі) звязаныя з сапраўды нацыянальнымі камандамі — «Дынама-Кіев» і «Дынама-Тбілісі»!

Тагачасны герой кіеўскага «Дынама» Блахін трэніруе Украіну, якая прабілася ў фінальную частку ЧС-2006 і гуляе цяпер з грандамі сусветнага футболу — гішпанцамі, на зайдзрасцьці расейцам і беларусам.

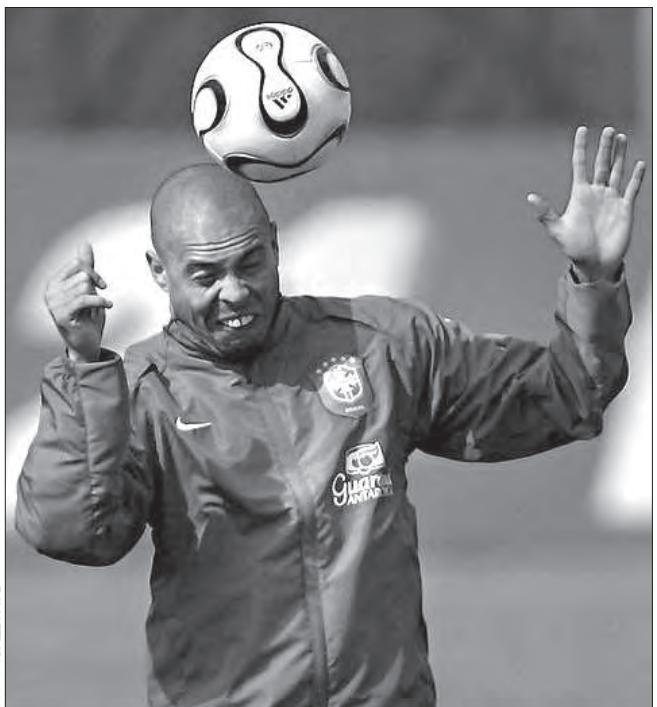
Чаму ж беларусы глядзяць чэмпінат сусвету, калі яны зусім чужкія на гэтым сусвядзе жыцьці? Цікавіць іх, вядома ж, на тое, ці праб'юцца далей славянскія каманды — Сэрбія й Чарнагорыя (краіны няма, а каманда яшчэ ёсьць — вось такія дзівосы бываюць у футболе), Польшча, Чэхія, Украіна. (Зрэшты, патрыёты мясцовага гатунку палякаў з чэхамі сапраўднымі славянамі лічыць на хочуць.) Альбо — ці пераможа, нарэшце,

Стары Кантынэнт Новы Сусвет? Футболу такі прымітыўны падзел не пасуе. Да паспрабуй тут разъбярыся — афрыканскія таленты гуляюць за ангельскія й французскія клубы, аргентынцы — за італьянскія, палякі — за нямецкія, а за Швэцію выступае футбаліст з падазроным прозвішчам Iбраімавіч.

А ўсё-ткі — сцягі, гімны, нацыянальныя колеры ды эмблемы на тварах заўзятараў... Аранжавыя галіндзкія заўзятары нагадваюць усяму сусвету, што не Украіна першай абрала гэты колер як сымбаль рэвалюцыі, а — пратэстанцкія Нідэрлянды ў XVI ст. І чырвоныя георгіеўскі крыж на белым ангельскім палотнішчы пра нешта кажа сэрцу беларуса, ці на праўда?

Шукаць у полі свабоды

Але ж і на гэта галоўнае. Футбол як гульня, у якой спалучыліся індывідуальнае і калектывнае, разылк і натхненне, мужнасць і хітрасць, скары ўсе народы, бо кожны народ, як і кожны чалавек, знаходзіць у ёй тое, што адпавядае ягонаму ўласнаму характару. Ён, футбол, бясконца шырокі й разнастайны, як само жыцьцё. Але ёсьць адметнасці, якія робяць гэтае відовішча асабліва прыцягальным для людзей. Гэта, па-першае, пачуцьцё свабоды, уласніцтва футболу. Тупая фізычная сіла ня здольная гарантаваць перамогу. Некалі татальны футбол, прыдуманы галіндзкамі, стаў своеасаблівай пропагандай таталітарызму, у

www.GAZETA.PL

...і сам Ранальда.

тым ліку ў спорце. І хоць Галяндыя прайграла Аргентыне ў 1974-м, галяндцы заваявалі сэрцы гледачоў ва ўсім сьвеце назаўжды.

Сёньня нямецкая футбольная зборная, якую заўсёды раней парадуноўвалі зь цяжкой бязылітаснай машынай, дэманструе зусім іншую — лёгкую, раскаваную і элегантную — гульню. І тым заваёвае сымпаты сучасных гледачоў. Хоць і неабавязковая яна прынясе немцам чэмпіёства. Тут няма лёгкіх. Некалі ў 1982-м, у Гішпаніі, французы прайграі ў паўфінале немцам, скарыўшы, тым ня менш, сваёй прыгожай гульней футбольнае чалавецтва.

Прыходзіць на памяць і колішні матч Нямеччыны з Аўстрыйяй. Няважна, на якім чэмпіянаце гэта было. Гэта быў татальны антыфутбол. Абездзіве каманды задавальняла нічыя, і футбалісты прости имітавалі гульню. Не, яны рухаліся, нават білі ад часу да часу па

брамах адно аднаго. Але гледач нельга падмануць. Уесь матч — а на tryбунах быў і немцы, і аўстрыйцы — над стадыёнам стаяў съвіст. Такія матчы таксама здараюцца калі-нікалі. Але футбол, як і тэатар, не даруе фальшу. Любая імітацыя,

падман, удары ззаду па ногах адразу бачныя мільёнам гледачоў. Мабыць, таму яго так любяць і ў Беларусі. Шукаюць у гульні тое, чаго так не хапае ў жыцці? Толькі аднаго футбол ня ўстане зрабіць. Ён ня можа

прымусіць гледачоў самім зрабіцца дзеяйнымі асобамі. Футбол — гэта вялікая ілюзія сучаснасці. Фантастычны міраж, памножаны на мільёны тэлеэкранаў, ад якога немагчыма адварвацца. Дый дзеля чаго?

Наша былая калёнія на Чэмпіянаце!

Матч, які выйграла каманда Трынітаду і Табага, прымусіў съвет гаварыць пра гэту карыбскую краіну.

Пасля таго, як гішпанцы вынішчылі індзейцаў, гэтыя землі доўгі час быў бязлюдныя. У XVII ст. высупу Табага набыў герцаг курляндзкі Якаб Кёлер. То быў апошні магістар Лівонскага ордэну і васал Вялікага Княства. А значыць, Трынітад як калёнія васала ВКЛ была і калёнія самога ВКЛ.

Паводле існага тады звычаю, герцаг прыносіў васальную прысягу спачатку Княству, а потым кароне. Кіраванье герцага Якаба было залатым векам Курляндыі. Былі складзеныя кронікі і першая латыская граматыка.

У Латвіі герцаг Кёлер разглядаецца як заснавальнік латвійскай дзяржаўнасці.

Прыбыткі ад курляндзкіх мануфактур узволілі герцагу набыць уладаньні за морам, калі Новага Сьвету.

Каб засяліць іх, ён накіраваў туды латышскіх сялян і чорных рабоў з Заднім Афрыкі. Пасля на Табага жыў сам Рабінзон Круза. Так вераць тубыльцы...

Паўночная вайна нанесла непапраўныя страты Герцагству і Вялікаму Княству... Трынітад і Табага трапіў пад уладу Брытаніі, незалежнасць здабыў у 1962 годзе. Даў съвету нобэліўскага ляўрэата ў галіне літаратуры Найпола. І футбольную каманду, якая

зрабіла першую сэнсацыю Чэмпіянату-2006 — згуляла ўнічно з швэдамі. Зацятымі ворагамі нашай Рэчы Паспалітай, дарэчы.

Усяслаў Шатэрнік

Спэктакль зь лікам 4:2. Ілюзія прысутнасьці

Рэпартаж зь Нямеччыны
Алеся Кудрыцкага.

Чаго не ставала Старатытнаму Рыму, дык гэта плязмавых тэлеэкранаў. Наколькі прасьцей было б забаўляць насельніцтва імперыі, каб з Ка-лізэю можна было весьці жывыя трансляцыі на плошчах! Сучасны глядач таксама патрабуе хлеба і відо-вішчу. Праўда, цяпер густы крыху іншыя: на арэнах замест глядзітараў забіваюць галы, а хлеб павінен, пры-намсі, давацца ў камплекце з кілбас-кай ды гарчыцай.

Натуральна, ня ўсе здолелі патрапіць на tryбуны мюнхэнскага стадыёну «Allianz-Arena» на адкрыццё чэмпіянату. Квіткі на самыя цікавыя матчы даўно спрададзеныя. Ёсьць, праўда, і выключчэнны. Скажам, безь вялікіх проблемаў можна патрапіць на матч Іран—Ангола. Мала хто хоча глядзець на двубой аўтсайдэраў чэмпіянату, tym больш што паводле чутак нэанацысты зьбіраюцца выкарыстаць гульню як нагоду для грандыёзней бойкі ў гонар іранскага презыдэнта-антисэміта Махмуда Ахмадынэджада, ня кажучы пра тое, што на полі

будуць чарнаскурыйя ангольцы...

Так іншай, на мюнхэнскім стадыёне бавіла час пачасльвая меншасць заўзятараў, а большасць засталася дома перад тэлевізарам. Іншыя пацягнуліся ў спорт-бары, каб глядзець матч паміж зборнымі Нямеччыны і Коста-Рыкі па вялікім экране за куфлем піва разам з сябрамі. Але ёсьць і такія — іх па ўсей краіне сотні тысячаў — хто, нават не здабыўшы квітка, не жадае сядзець у чатырох сценах, а зьбіраецца на цэнтральных пляцах буйных нямецкіх гарадоў, каб глынуць паветра вялікага футболу.

АЛЕСЬ КУДРЫЦКИ

сусьветка

Ля плошчы

Галоўны ляйпцыгскі вакзал разрывалецца ад сывісткоў ды гудкоў — заўзятары ствараюць такі гармідар, што здаецца, нібыта замест электрычак па чыгуначы зноў ездзяць паравозы. Людзі сцякаюцца да плошчы Аўгустуспляц, на якой усталяваны два вялізныя экраны, кожны памерам 60 квадратных метраў. На падыхадах да плошчы ўсё часцей трапляюцца паліцэйскія «бобікі» ды аазісы біятуалетаў, да якіх ужо цяпер цягнуцца чэрті.

Немцы, дагэтуль не заўважаны ў вялікім піетэце да сучаснага чорна-чырвона-жоўтага сцягу, нарэшце павышчавалі свае трыкалёры. Нават купка маладых расейскамоўных «руссэн-дойчэ», якія таксама ідуць у бок тэлевізораў, абматалася німецкім сцягамі. А якісці дасыцінік увогуле нацягнуў на плечы сцяг ГДР.

«Выдатнае месца, каб выбіраць жонку — прынамсі, яна гарантавана будзе любіць футбол», — кажа па-ангельску бляявы аўстраліец, якога навакольныя памылкова прымалі за бразильца з-за жоўтай зь зялёным футболькі. «А калі яна любіць не футбол, а футбалістай?» — пыталіца ягоны сябра. «Ну, я ж таксама сябе футбалістам лічу», — рагоча той у адказ. Жанчын і сапраўды шмат — бадай палова на палову з мужчынамі. Сюды вядуць нават малых дзяцей — яны блытаюцца пад нагамі, трушчаюць марозіва ці сядзяць на шыях у бацькоў, круцячы вушастымі галовамі. Цісканіна мацнее. Ля піўных кіёсків фанаты лезуць без чаргі, каб разъяздацца да непрыстойнасці вадзяністым півам у плястыковых шклянках.

На падыхадзе да плошчы з экранам усталяваны турнікет. Ахойнікі, гуляючыя татуяванымі цягліцамі, «разбройваюць» заўзятараў. Побач на зямлі расьце гары сканфіскаваных бутэлек, баначак-дэзадарантага і лякераў-спрэяў, а таксама дрэўкаў для сцягі. Праз нейкі час турнікеты перакрываюць — плошча перапоўненая. Зверху, з балкона, на яе паглядаюць фанаты з грапшыма, прысёрбаючы вінцо ды хаваючыся ў цяпнку парасонай.

Паліткарэктнае адкрыццё

Трансляцыя, нарэшце, пачынаецца. На волю выпускаюць трох белыя галубы, а разам зь імі цэлую хмару блакітных балёнікаў. Словавіядучых, якія паралельна выступаюць на сцэне побач з экранам, разабраць амаль не магчыма з-за гармідару. Нарэшце вы-

Адна з прэтэндэнтак фата конкурсу на найлепшую заўзятарку.

ходзіць бляявая сцяячка і вітае грамаду: «Шалом!» А потым зачыгае панпуры з гімнаў — пачынае марсэльезай, потым, прасцільшы два радкі, пераходзіць на «шчэ нэ вмерла Украіна». Перабраўшы так мо з тузвін адрыўкаў, яна ненавязыліва заканчвае сцяпей гімнам Нямеччыны.

Гімны зноў гучачы перад пачаткам гульні. Костарыканцы сцільшы старажынна, немцы — больш стрымана, а людзі на плошчы гімн увогуле сцільшы цераз пень-каладу, шапак не здымаютць, рук на сэрца не кладуць. Праўда, потым заўзятары нападнітку зацягнуць «Deutschland, Deutschland über alles» («Нямеччына, Нямеччына па-над усім») — першую страfu, якую ў афіцыйным варыянце ніколі не сцільшы, зробіць невялікую паўзу, каб пацешыцца скіраванымі на іх незразумелымі позіркамі, а потым дасцільшы: «über alles in der Fußballwelt!» («па-над усім у футбольным сьвеце»).

На трэцій хвіліне немцы адкрываюць лік. Бура радасці, паўсюль лунаюць сцягі. То, чаго нельга адчуць у хаце ля тэлевізара — дык гэта гука трывунаў. «Дойч-лянд! Хлон-хлон-хлон!» — пляскаюць заўзятары ў ладкі. Ці так: «Дойч-лянд! Ту-ру-ру!» — гэта гудзяць у трубы. «A-a-al!» — замірае плошча ў чаканыні ўдару. Брамнік злавіў мяч — у адказ расчараванае «Н-н-н!». І аплядымэнты. «O-o-o!» — павольна, нібыта ўгору, узьбірае гук: б'юць кутні. У паветра ўздымаюцца тысячи рук з трымічымі пальцамі. «O-o-o!» — скатае гук з горкі: няўдала дасланы кутні праляці міма. Кароткае «A!» — чарговы ўдар па варотах. Занадта высока. «У-у-у-

ох!» — мяч ляціць за межы поля, на радасць мюнхэнскім заўзятарам і на зайдздрасць ляйпцыгскім тэлегледачам. Дыктар моршчыца, паглядаючы цераз плячо на тое, як костарыканцы зраўнялі лік 1:1. Апэратор, здаецца, кінуў камэру і заварожана глядзіць на экран.

У паўзах гледачоў забаўляюць дзяўчыны з групы падтрымкі, што гоцаюць на сцэне ў кароткіх спаднічках. Вядучыя штурляюць падарункі ў нафоў. З экрану ўсьміхаецца рэкламны Пэле. Па-над плошчай, нахіліўшы крыло, нізка-нізка пралятае авіяляйнер (натуральна, сіняхвостая «Люфтганза») ды хаваеца за рэкламу фірмы «Бош» на суседнім будынку.

Нарэшце гучыць фінальны сцілсток. 4:2 — перамога гаспадароў поля. Немцы гучна радуюцца перамозе і адразу пачынаюць сцяячку ў бок турнікетаў: чым раней да іх дабярэсься, tym меней давядзенца стаяць у чарзе да выхаду.

І толькі заблукалы балёнік завісае перад экранам, нібыта не разумеючы, што адбываеца ўнізе. Стомленыя, нібыта самі толькі што гулялі ў футбол, заўзятары распаўзаюцца па Ляйпцигу — гуляць па вуліцах, не зважаючы на транспарт, расхістваючы цягнікі, сівісціць ды абдымачца. «Бэрлін! Бэрлін! Мы ёдзем у Бэрлін!» — выгукваюць яны лёзунг, спадзяючыся на хуткі выхад сваёй каманды ў фінал. Ляйпцыгская опера пакрыўджана ўзвышаеца над рознакаляровым мурашнікам — сёньня яе парадны фасад выконваў функцыю дэкарацыі да футбольнага спектаклю.

Ляйтцыг

Матч чэмпіянату съвету па футболе паміж зборнай Аргентыны ды камандай Кот-д'Івуару праходзіў у Гамбургу і, здавалася, меў далёкае дачыненне да беларусаў. Але пільнае вока беларускага гледача мела шмат магчымасцяў выцягнуць з кадраў рэпартажу БТ бел-чырвона-белыя сцягі.

Ад самага пачатку трансляцыі за правай брамай, якую ў першай палове гульні абараняў брамнік афрыканцаў, паставілла лунаў бел-чырвона-белыя сцягі вялізнага памеру: сярод дзясяткаў аргентынскіх бела-блакітных штандараў палотнішча моцна выдзялялася. А калі ўлічыць, што аргентынская каманда была лідэрам на працягу ўсёй гульні і бальшыня атакаў накіроўвалася ў бок зборнай Кот-д'Івуару... Ужо праз паўгадзіны на са-мым вядомым менскім інтэрнэт-форуме зявіліся фатаз-

Б-Ч-Б

дымкі і пайшло абмеркаваньне. Усіх цікавіла, ці сапраўды мы бачылі беларускі нацыянальны сцяг. Адказ прыйшоў хутка: тое палотнішча насамрэч ёсьць клубным штандарам аргентынскае каманды «Рывэр Плэйт». Пасыля, праўда, былі посты (заўвагі на форуме) кшталту: «дробязь, але родныя колеры — заўжды прыемна», «як бы тое не было, хочацца верыць, што гэта былі беларусы».

А вось адзін наведнік вынес кароткі і жорсткі вэрадыкт: «Параноік!» І я зь ім у нечым згодны. Ці заўважаецце вы часам, як стомленае вока выхоплівае са штодзённае шэрасці такое блізкае сэрцу бел-чырвона-белае спалучэнне? Маладзёны, як шалёны, шукаюць у буціках

кашулі, спадніцы ці іншую вопратку абавязкова з спалучэннем Б-Ч-Б. Дзе б ні ўзынікалі мілыя сэрцу колеры: ці на мантых ўладыкі Філарэта, ці ў якасці элемэнту дарожнага знаку, ці выпадковая чырвоная стужка на белым аркушы паперы — нашая съядомасць «бачыць» у гэтым адно і тое ж.

Падчас апошняга наведвання Украіны я і мае сябры бесыперапынна на працягу амаль тыдня наслід годна напаць, перадавалі адно аднаму, размахвалі на кожным кроку. Украінцы дзівіліся: што за дзікія беларусы?! Так, ім цяжка зразумець, бо нават пры ўсіх нацыянальных праблемах, дэмакратычных недахопах жоўта-блакітныя сцягі ніхто не забараняў.

Напэўна, Господ Бог паслаў нам цяперашняга кіраўніка дзяржавы, каб мы ўсьвядомілі, ШТО мы маем і за ШТО змагаемся. Але няма нічога вечнага пад сонцем... І каб вярнуць у Беларусь нацыянальную мову, герб і сцяг, на трэба тытанічных выслілкаў. Каб ажыццяўіць мару Купалы і Быкава, неабходна, каб наступны прэзыдэнт Беларусі праства размаўляў па беларуску і любіў нацыянальную культуру. І ўсё зьменіцца за некалькі год ды зьменіцца так, што мы не пазнаем сваю Беларусь. І бел-чырвона-белыя сцягі стане звыклай реччу ў нашым жыцці, і конькі вернеца на родныя палеткі, і беларуская мова загучыць паўсюль. Потым...

Мабыць, тады стане відавочна, хто сапраўды хварэў на параною.

Юрась Бусел

Мы гулялі у футбол
У вакно забілі гол!

А каб лік быў роўны,
Пацэлілі ў лядоўню!

Мы б далей гулялі,
Каб мяч не адабралі!

Гулі не аднаго ў лапці абулі

Недарэчна, калі зьверху
пачынаюць чытаць
патрыятычныя маралітэ тым,
хто заўсёды быў
за незалежнасць. Піша
Аляксандар Класкоўскі.

У таких выпадках Гарбачаў казаў:
«Нам падкідаюць». Пасля пэўных
эківокаў улады мысьляры
дэмакратычнай супольнасці зноў
ламаюць галаву над дылемай. Ісьці
або не ісьці на «супрацоўніцтва з
диктатарам», калі Айчына ў
небяспечы?

Маецца на ўвазе рэссіскі сцэнар
задушэння нашай незалежнасці
газам. Дзеля яе абароны апазыцы
нібыта прапануеца стаць у адзін
шыхт з уладай. Змагаща не «за
Сталіна», а за Радзіму.

Але калі адкінуць мэтафары, дык
што мы бачым?

Недарэчна, калі зьверху пачынаюць
чытаць патрыятычныя маралітэ
тым, хто заўсёды быў за
незалежнасць. У тым ліку й тады,
калі дзяржаўныя пропагандысты
заклікалі зьліца з Расеяй у экстазе.

Нацыянальна съядомая грамада так
ці іначай будзе змагаща за вольную
Бацькаўшчыну (нават калі б
здарылася найгоршое і
намэнклятура ўжо стаяла ў чарзе па
маскоўскія ярлыкі на княжанье).

Дык што ж насамрэч пропануеца
апанэнтам рэжыму? «Усяго толькі»
зьняць нібыта недарэчныя — бо
акурат жа «крытычныя дні! —
прэтэнзіі да кіроўных вярхоў.
Адсунуць убок усе гэтыя свае
дэмакратычныя бразготкі.

Тут некалькі разылікаў.
Згуляць на незалежніцкім рэфлексе.
Абуць наўных у лапці.
Максимальна ін'яралізаваць
палітычных супраціўнікаў, каб не
ачолілі пратэсты ва ўмовах
нарастання эканамічных
цяжкасцяў. Атрымаць пэўныя абсяг
для гульні з Захадам (пабачце,
панове, якая ў нас ідэлічная
ўнутраная кансалідацыя!). Урэшце,
наладзіць даўно жаданую сэлекцыю.
То бок пакінуць на развод
«канструктыўную» апазыцыю і

дадушыць астатнюю — як
канчаткова выкрыту ў ўмовах
газавай вайны пятую калёну.

Іншых, болей высакародных,
матываў пакуль што не разгледзіш і
праз мікраскоп. Бо іначай бы
альгарытм дзеяньняў улады мусіў
быць зусім іншы. Якая ж тут, трасца
яе бяры, абарона Бацькаўшчыны,
калі змагары-незалежнікі
абязброенныя, у кайданках, з кляпам
у роце?

Як ні парадаксальна, але сёньня,
спекулюючы момантам, хочуць
яшчэ й дамагчыся нейкіх васальных
клятваў ад тых, каму за
незалежніцкія перакананні столькі
гадоў мялі рэбры.

Насамрэч ніякай дылемы (што
найперш — дэмакратыя і

АНДРЭЙ ЛЯНКЕВІЧ

На фота: з жыцця страўсавай фермы ў Пастаўскім раёне.

сувэрэннасьць?) перад апазыццяй няма. Так даводзіць палітоляг Валер Карбалевіч. Бо дэфакта пагроза незалежнасьці й дэмакратыі ў нас зыходзіць з адной крыніцы...

Калі ж фантастычным намаганьнем уявіць, што ўлада насамрэч дасыпела, каб паставіць на службу сувэрэнітэту дэмакратычны патэнцыял, то трэба яго элемэнтарна разъяволіць.

Выпусьціць з-за кратаў усіх ахвяраў палітычнага перасыледу. Стварыць партыям людзкія ўмовы — для пачатку на мясцовых выбараў (пусьціць нарэшце ў гэтыя табуянныя выбаркамы!).

Вярнуць у каталёгі ды шапкі незалежную прэсу (заўважце, адзін корань зь «незалежнасьцю!»). Сыпіс можна доўжыць і доўжыць, бо задушылі ж усё, што маглі.

Сённяня, калі навісла расплата за інтэграцыйныя гулі, менавіта ўлада мусіць даводзіць свою адданасть ідэалам незалежнасьці. А не распачынаць іншыя, ціпер ужо фальшыва-патрыятычныя забаўкі.

Як правільна камэнтаваць

Чэмпіянат сьвету па футболе

Тэмнік-фэльетон Лёліка Праляск... Ушкіна.

Добры дзень, у этэры спартова-палітычны камэнтатар Сяргей Новікаў з праграмай «Правы футбаліста ў съвеце».

Пачынаем трансъляцыю матчу Ўкраіна—Іран.

Уявеце толькі — усяго 10 год таму ў такое цяжка было паверыць. Краіна ляжала ў руінах, ад гора-рэфарматараў чуліся прапановы прыпыніць трансъляцыі з Чэмпіянату сьвету. «Нашто, — казалі яны, — нам футбол, калі канкуруваць з Бразыліяй мы няздатныя? Давайце, — прапаноўвалі, — развіваць рыцарскія турніры і трансъляваць конкурсы міністрэляй. Лёсі простых людзей сталі для дзяржавы галоўным аргументам, каб захаваць футбольныя трансъляцыі».

Вяртаемся да матчу. Зь мячом Андрэй Шаўчэнка. Ён ідзе наперад тэмпамі росту беларускай эканомікі — 12% у год.

Аднак удзел украінскіх жаўнероў у акупацыі Іраку выклікае заканамерныя нараканыні народаў Усходу: іранскі хайбэк Махмуд Ахмадынэджад робіць форварду брудны падкат.

Шаўчэнка падае, тым самым нібыта дэмантуючы, як цяжка даводзіцца сэзонным работнікам з краінай, дзе няма сацыяльна-рынковай стабільнасці, на палёх Заходній Эўропы.

Апэратор дэмантруе нам трывуны, дзе мы бачым сцэну абурэнья тарсыды ўкраінцаў. Няцяжка зразумець прычыну іх эмоцыяў: сарвалі атаку, а тут яшчэ заход у акваторыю

порту Фэадосіі натаўскага карабля. Дарэчы, рэжысэр трансъляцыі мне падказвае, што фанаты ўжо абвясцілі другі і трэці сэктары, а тасама праход паміж tryбунамі «зонай бяз НАТО».

Да месца інцыдэнту бяжыць судзьдзя і, ацаніўши ситуацыю, паказвае іранцу жоўтую картку. Вось ён — прыклад высокага ўзроўню справядлівага міжнароднага аўдыту! Калі б рэфэры ацэніваў агульны капітальны кошт «Белтрансгазу», ён бы налічыў маёмасць на 5 мільярдаў баксаў, а ня нейкі там мільярд, як падрахавалі ў тым «Газпроме».

Жоўта-блакітныя атрымалі права на штрафны. Яны дойга радзяцца, хто будзе біць. Ці не нагадвае гэта вам, шаноўныя гледачы, бесканцовую гумку па стварэнні аранжавай кааліцыі? Гэтак і хочацца сказаць — аранжавая бурбалка лопнула!

Раброў разбягаецца, б'е. Гол! Што дзеецца на tryбунах! Пэтарды! Бэнгальскія агенчыкі. Хаос!!! Вось вам палітыка падвойных стандартоў: эўрапейцы ня здольныя навесці парадак у сябе дома, аднак лезуть на Беларусь са сваімі парадамі як жаба на купіну.

А мы на гэтым заканчваем наш рэпартаж. З вамі быў Сяргей Новікаў. Заставайцесь ў стабільнасці! А аматарамі футболу раім не адыхаці ад блакітных экранаў і пераключыцца на канал «Лад», дзе зараз мае пачацца наступны рэпартаж з сусьеветкі — у праграме «Духоўны пэнальці».

Галадоўка перабралася ў Менск

13 чэрвеня, на 16-ты дзень эстафэтнай галадоўкі, на арандаванай кватэры ў Менску сабраліся разам галадоўнікі зь Менску, Магілёва, Нясвіжу, Бабруйску.

Сабраць усіх удзельнікаў акцыі з усёй краіны не ўдалося, у сталіцы будуць тримацца разам каля 10 галадоўнікаў. У гэты ж дзень па стане здароўя спыніў галадоўку Дзяніс Карноў, апошні з удзельнікаў у Салігорску — горадзе, дзе яна пачалаася. Такім чынам, цэнтрам моладзевай акцыі стаў Менск.

Адзін з пакояў двухпака-

ўкі занялі галадоўнікі, у другім пакуль што дзяжураць іхныя памочнікі. На падлозе ляжаць спальнікі, стаяць бутэлькі з вадой. Спыняць галадоўку моладзь не збіраецца. «Ніводнае патрабаванне ўлады пакуль ня выканалі», — тлумачыць Зыміцер Дашкевіч. Ён пачаў галадоўку адразу па выхадзе з турмы: «Я на акрэсцінскіх харчах так

ад'еуся, што можна і пагадаць». Але выглядае Зыміцер зусім хвора. Падчас галадоўкі прастыт, цяпер кашляе ѹ паставанна хутаецца ў коўдуру, аднак да дактароў не звязртаецца. Зыміцер просьціць, каб непаўнагодні і дзяўчата вышлі з галадоўкі. На зьдзіўленыя заўвагі журналістаў наконт таго, што непаўнагодні ўжо не галадаюць, Дашкевіч пасыміхаецца: «У Салігорску спынілі, але іншыя паставанна далучаюцца».

Наста Азарка прыехала на галадоўку з Нясвіжу. Яна

галадае з 5 чэрвеня: «У мяне ўжо быў досьвед галадоўкі пару гадоў таму: так складалася, што не было чаго есці... Цяпер я ведаю, што магу вытрымаць паўтара месяца!»

Алесь Паплыка спадзяецца, што ён толькі часова адзінны магілёўскі прадстаўнік і неўзабаве ў Менск прыедуць іншыя яго таварыши. Валер Мацкевіч дабраўся да сталіцы з Бабруйску. «Усе галадаць ня могуць, бо гэта толькі адзін з кірункаў нашай дзеяйнасці», — тлумачыць ён.

Аркадзь Шанскі

Натальля Гарбанеўская галадоўнікам: «Найлепш галадаць групамі»

Вядомая расейская паэтычка Натальля Гарбанеўская, паплечніца Ежы Гедройца, выказала падтрымку беларускім галадоўнікам. У Менск яна прыехала на канферэнцыю, прысьвечаную 100-годзідзю Гедройца, і тут даведалаася пра беспрэцэнтную акцыю пратэсту. «Асабліва мяне ўстурбавала, што гэта робяць зусім маладыя людзі», — кажа паэтычка, якая сама мае 24-гадовага ўнука.

Н.Гарбанеўская пераказала колькі парадаў для галадоўнікаў. «Трэба

рабіць не бестэрміновую галадоўку, а эстафэтную, — перакананая паэтычка, якая прыйшла празь вязніцы савецкай карнай систэмы. — Бестэрміновая мае сэнс за кратамі. А на свабодзе найбольш эфектыўная — эстафэтная. Найлепш тримаць яе групамі па тыдні. Гэта не заганяеш сябе ў безвыходнае становішча і не падрываеш пазвартотна ўласнае здароўе. Апошні дзень галадоўкі адной групі можа быць першым днём галадоўкі для другой групі».

AШ

З ПОШТЫ РЭДАКЦЫІ

У дзень спынення галадоўкі салігорскім актывістамі розныя салігорцы, не дамаўляючыся паміж сабой, прадэмнестваравалі павагу да тых, хто 216 гадзіннай трывалася галадоўку. На цэнтральнай плошчы выставілі сьвечкі і бутэлькі з вадою; каля балькона — праста прыгожыя сьвечы. Мінкі ведалі сэнс акцыі, спыняліся ды размазлялі... Але я не пра гэта. Я вяртаўся дадому амаль праз дзявяць гадзіны, недзе а палове на чацвертую. Відовішча мяне ўразіла!

Муж ды жонка, ужо старыя людзі, ноччу прыйшлі, каб запаліць сьвечы перад бальконом галадоўшчыку! Калі я праходзіў побач, гэтыя людзі размазлялі з моладзідзю, падтрымлівалі іх.

Мне стала сорамна, што тыдзень таму на здолеў пайсці на мужыкі і неабходны крок — далучыцца да сябrou. Але гэты выпадак пераканаў мяне шчэ раз, што Беларусь прагне пераменаў.

**Кастусь Мінак,
Салігорск**

Чарговая прэмія Алесю Бяляцкаму

Праваабаронца
ўзнагароджаны
швэдзкай прэміяй
Ангера.

Незалежна адзін ад аднаго Фонд памяці Анны Лінд і Форум жывой гісторыі ўзнагародзілі прэміямі двух беларускіх праваабаронцаў — заснавальніка праабарончага цэнтра «Вясна» Алеся Бяляцкага і супрацоўніцу арганізацыі Таццяну Равякі.

На прэмію Пэра Ангера А.Бяляцкага намінаваў Шво-

дзкі Хэльсынскі камітэт па правах чалавека. Журы Форуму жывой гісторыі так маніроваў: «За бясстрашную барацьбу супраць парушэння праваў чалавека, за гуманітарны ўклад у развіццё дэмакратіі».

Адначасовае вылучэнне на прэмію двух беларусаў, якія да таго ж працуюць у адной арганізацыі, было вялікай неспадзянкай для ўсіх — і для швэдаў, і для беларусаў. Старшыня Фонду памяці міністра замежных справаў Швэцыі Анны Лінд бачыць у

гэтым сур'ёзнае стаўленыне сусветнай супольнасці да сітуацыі ў Беларусі. Сваю стылізацию Таццяна Равяка атрымала за ўнёсак ў фармаваныне перадумоў для стварэння адрэстай дэмакратычнай Беларусі.

Узнагароджаныне адбудзеца 14 чэрвеня ў Стакгольме.

Атрыманыне А.Бяляцкім швэдзкае прэміі падвышае яго шанцы на атрыманыне Ноблеўскай прэміі міру, на якую ён сёлета быў намінаваны.

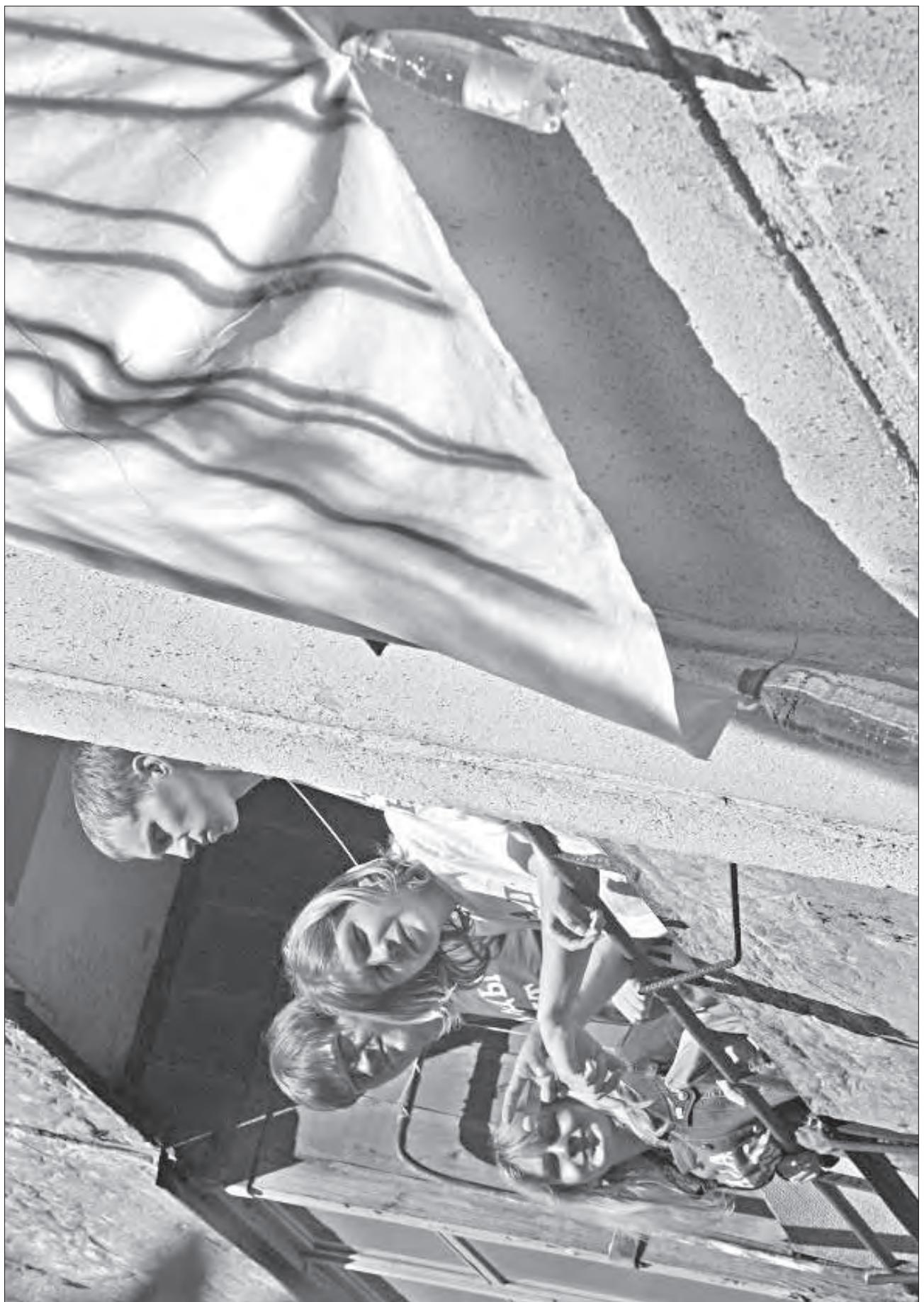
Сямён Печанко

Форум жывой гісторыі

па даручэнні ўраду штогод адмініструе прэмію імя пасла Пэра Ангера і вылучаена яе. Прэмія зьяўляеца міжнароднай і прысуджваецца за гуманітарны ўклад у развіццё дэмакратіі. Першая прэмія была ўручаная ў 2004 г. Грошовы эквівалент яе складае 22 тыс. ўёр.

Фонд памяці Анны Лінд

недзяржайная арганізацыя. Вылучае стылізанды за барацьбу зь несправядлівасцю, прыгнётам і тыраніяй. Першае ўзнагароджаныне адбылося ў 2004 г. Грошовы эквівалент прэміі складае 17 тыс. даляраў.

Галадоўнікі на бальконе, побач з расцягжкай «Галадоўка». Праз гадзіну іх затрымаць, а праз дзве — адпустыць.

Вяртаньне князя

На свой стогадовы юбілей
Гедройц вярнуўся на радзіму.

Ежы Гедройц назаўжды зъехаў зь Менску ў 1919 годзе. На свой стогадовы юбілей сёлета ён вярнуўся на радзіму — крадком, патаемна, нібы непажаданы, хоць і не забаронены госьць. Навуковая канфэрэнцыя «Канцэпцыя УЛБ (Украіна, Літва, Беларусь): ад ідзе да рэалізацыі» съпярша мелася адбыцца ў Менскім Міжнародным цэнтры IBB, але ў апошні момант была перанесеная ў муры польскага пасольства — не зь віны арганізатораў.

Адмова ў памяшканыні IBB выглядае тым больш дзіўна на фоне словаў публіцыста Леапольда Унгера, паплечніка Гедройца ў выданыні «Kultury»: «Беларусь ня мела большага абаронцы ў пляні сваіх культурных правоў, чым Гедройц». Л. Унгер прыехаў у Менск разам зь іншымі супрацоўнікамі легендарнага парыскага часопісу — прафэсарам-украінцам Багданам Асадчуком і расейскай паэткай Натальляй Гарбанеўскай.

Менскія гады жыцця Гедройца пакідаюць яшчэ шмат загадак для дасьледнікаў. Паводле словаў гісторыка Ўладзімера Дзянісава, імя бацькі Гедройца няма ні ў сьпісе землеўладальнікаў, ні ў сьпісе кватэрнага падатку. Вядома, што сям'я жыла незаможна і таму, відаць, здымала жытло ў кагось з сваякоў. Дзе і ў каго — пытаныні для далейшага дасьледаванья.

Варшавскі дасьледнік Марак Жаброўскі як біёграф рэдактара «Kultury» падзяліўся іншымі вынікамі сваіх дасьледаваньняў. Паводле ягоных словаў, у Менску Гедройц атрымліваў толькі хатнюю адукацыю, а навучацца ў гімназіі пачаў у Москве. Беларускія гісторыкі скептычна паставіліся да цверджанняў госьця. «Я думаю, усё ж, што навучацца Гедройц пачаў у Менску. Але мужчынская гімназія тады ў ваенных умовах зміналася ў другую зъмену ў будынку жаночай гімназіі, і гэтага парадоксу Гедройц ня змог вынесці», — напаўжартам запярэчыў прафэсар Захар Шыбека.

Культурная спадчына Гедройца, якую абліяркувалі на канфэрэнцыі, — гэта духоўная спадчына Вялікага Княства

Літоўскага. Спадчына непадзельная і прыналежная адразу некалькім народам. Сяргей Кавалеў прапанаваў напісаць гісторыю літаратуры ВКЛ супольнымі намаганьнямі ўсіх спадкаемцаў Княства — беларусаў, літоўцаў, украінцаў і нават палякаў. Асабліва гэта датычыць лацінамоўнай літаратуры: «Ясна, што на творчую спадчыну Мажўдаса беларусы не прэтэндуюць, як і літоўцы — на творчую спадчыну Скарыны».

Сэнсацыйным быў выступ Міколы Хаўстовіча, які распавёў, што беларусы адзначалі сьвята 25 Сакавіка яшчэ ў 1830-х. Беларускія эмігранты, якія пасля паразы паўстання 1830—1831 гг. згуртаваліся ў Парыжы ў «Таварыства Літоўскае і Зямель Рускіх», адзначалі гэтае сьвята як пачатак паўстання на тэрыторыі ВКЛ. Што праўда, сівяткаваныне доўжылася толькі некалькі гадоў, бо неўзабаве таварыства распалася...

Найбольшыя спрэчкі выклікаў выступ доктара права Даруса Вілімаса з Інстытуту гісторыі Літоўскай акадэміі навук. Віленскі госьць зазначыў, што тэорыя пра беларускія характеристики ВКЛ зараджалася ў 1920-я пад патранажам тагачасных уладаў БССР. Доказам гэтага ён называў мэмарандум, пададзены Вацлавам Ластоўскім у ковенскую амбасаду БССР. Крытыку віленскага госьця выклікалі і канфэрэнцыі Міколы Ермаловіча і Алеся Краўцэвіча наконт утварэння ВКЛ. Ажно Б. Асадчук жартам спытаўся ў свайго суседа, паказваючи на выступу: «Ці мае ён з сабой літоўскіх ахойнікаў?» Аднак па-за цывілізаваных межах спрэчка ўсё ж ня выйшла...

Госьці разъехаліся, а Гедройц... Есьць верагоднасць, што неўзабаве князь Ежы вернецца на сваю радзіму

ўжо назаўжды — госьцем жаданым і чаканым: удзельнікі канфэрэнцыі пастанавілі хадайніцаць перад менскімі ўладамі, каб імя Гедройца надалі адной з сталічных вуліцаў і адной з менскіх школаў. Дазвол вывесіць адмысловую шыльду вырашылі папрасіць ў каталіцкіх уладаў: падчас канфэрэнцыі стала вядома, што хрысьцілі Ежы Гедройца ў катэдральным саборы. Пра гэта распавёў М. Жаброўскі, які знайшоў адпаведны мэтрычны запіс. (Каб такая шыльда зьявілася на касыцёле

Канцэпцыя УЛБ

«Канцэпцыя УЛБ» (Украіна, Літва, Беларусь), распрацаваная асяродкам часопісу «Kultura» ў 1960-х гадах, легла ў аснову польскай усходній замежнай палітыкі пасля вызвалення краіны з-пад савецкай апекі. Гедройц і ягоныя паплечнікі былі першыя сярод палякаў-эмігрантаў, хто адмовіўся ад прэтэнзій на Вільню, Львоў і Горадню і заявіў пра тое, што ў польскім нацыянальным інтарэсе будзе зъяўленьне і ўмацаванье незалежных Украіны, Літвы, Беларусі ў іх сёньняшніх межах. Ежы Гедройц наладжваў культурныя і палітычныя сувязі з беларускімі асяродкамі і спрыяў беларускім выдавецкім проектам.

Святога Роха, дзе, як лічылася раней, быў хрышчаны слынны мянчук, прымай заходы Адам Мальдзіс. Аднак атрымаў адмову ад каталіцкіх герархай: маўляў, Гедройц быў асобай съвецкай, таму ня вартава пешаць шыльду яго памяці ў касьцёле. Аргументуючы нясплашнасць гэтых довадаў, даследнік беларускае мінуўшчыны згадаў прыклад Уладзіслава Сыракомлі, чия мэморыяльная шыльда вісіць у нясьвіскім касьцёле. Пасыля съмерці «Літоўскага Салаўя» ксёндз адмаўляўся адпіваць яго праз «амаральнасць» нябожчыка: Сыракомля даў нагоду шматлікім перасудам, калі, ня точыся, паехаў на га-

стролі за акторкай — жонкай свайго сябра Кіркора.)

Калі ж менскія ўлады ня знайдуць ахвоты ўвекавечніць імя славутага земляка, паэт і філэзаф Ігар Бабкоў прапанаваў зрабіць віртуальную шыльду: у Інтэрнэце яе можна прымацаваць на выяву любога менскага будынку. Рэальнай ж шыльда можа зьявіцца на фасадзе ўкраінскага пасольства ў Менску, для чаго не спатрэбіцца дазволу беларускага боку: будынак ёсьць уласнасцю Украіны. (Польшча сваёй уласнасці ў Менску ня мае.) «Гедройц шмат зрабіў для паразумення паміж украінцамі і палікамі. А ў параўнанні з тым канф-

ліктам, вашыя беларуска-літоўскія спрэчкі выглядаюць праста дзяцінмі», — абгрунтаваў сваю думку Б.Асадчук пры канцы канфэрэнцыі.

Адам Воршыч

«Фрагмэнты» пра «Культуру»

Больш пра легендарнае польскае выданне можна прачытаць у спэцыяльных нумарох часопісу «Фрагмэнты». У іх друкуюцца тэксты «Культуры» на беларускую тэматыку. <http://www.lib.by/frahmenty/index.html>.

Фінляндышыця Беларусі

Польскі публіцыст Леапольд Унгер на старонках «Gazety Wyborczej» прапанаваў канцепцыю фінляндышыці Беларусі. На ўзор Фінляндіі, якая належала заходніму съвету, але мела вельмі блізкія стасункі з СССР, мелася б быць уладаванай і Беларусь — як нэутральная краіна між Рәсей і Эўразіязам.

Пра гэтую канцепцыю карэспандэнт «НН» распытаў у яе аўтара падчас менскай канфэрэнцыі, прысвечанай 100-годзьдзю Ежы Гедройца: Л.Унгер быў паплечнікам легендарнага рэдактара

парыскага штотысячніка «Kultura».

«НН»: Што азначае тэрмін «фінляндышыція»?

Леапольд Унгер: Фінляндышыцію па-свойму разумелі палікі, вугорцы, чэхі. Гэта быў прыгожы тэрмін, які, аднак, вельмі дапамагаў тады жыць. З гледзішча Польшчы нельга было ча-каць перамогі над камунізмам у 50-х ці ў 60-х гадох. Але Фінляндыя падавалася раем на Зямлі. І так і было!

Падобнай да таго падавалася Хэльсынская дамова. Зь першага погляду, яна ўяўлялася вельмі кепскім

Леапольд Унгер.

дакументам, бо абвяшчала ненарушнасць межаў, усталяваных пасля вайны. Але потым была трэцяя частка гэтай дамовы, дзе гаварылася аб правах чалавека. І дакумэнт быў адразу прыняты, ён адыграў вялікую ролю.

«НН»: А што значыў бы лёзунг фінляндышыці для ціперашній Беларусі?

ЛУ: Прагрэс у замежнай палітыцы, рух да дэмакратыі і пільнаваньне ўласных стратэгічных інтэрэсаў.

«НН»: А што меўся б рабіць у гэтym кірунку Эўразіязам?

ЛУ: Дапамагаць! Лёзунг далейшай барацьбы за дэмакратыю — гэта пастаяянны лёзунг, ён дапамагае жыць.

Адной з прапаноўваў «Kultury» было тое, каб людзі ачолівалі разнастайныя ініцыятывы. Так выйшла, што было ня вельмі многа людзей, якія мелі адвату на гэта. «Kultura» рыхтавала праграму, якой мае быць Польшча. Маглі быць розныя варыяцыі, але была агульная кампазыцыя!

Гутарыў АШ

«Кектэйль» Сяргея Астрапаўца

7 чэрвеня ў маленъкай залі гарадзенскай кавярні «Куфэрак» адбылася прэзэнтацыя новай кнігі Сяргея Астрапаўца «Кектэйль Молатава».

У кнігу ўвайшлі апавяданьні й эсэ 2000—2001 гадоў, якія раней друкаваліся ў «Правінцыі», «Нашай Ніве», «Крыніцы», «Дзеяслове» і «ARCHE». Вось толькі чаго німа ў зборніку, дык гэта самога «кектэйлю», яго тэма ўво-

гуле не ўздымаецца на старонках кнігі. Зусім як «Каралі і капуста» О.Гэнры. Наклад кніжкі не пазначаны, але паводле словаў аўтара ён зусім невялікі.

Праз адсутнасць большай канкуренцыі Сяргей Астрапаўцоў сёньня — праца №1 у Горадні. Некаторыя называюць яго прадаўжалінікам традыцыі Карпюка, але ні ў якім выпадку нельга казаць пра адсутнасць у яго ўласнага стылю. Аўтар мае свой стыль, магчыма, цяжкаваты, яго творчасць, а гэта ў асноўным апавяданьні, нагадвае добрыя нарысы. На гэты час Сяргей — журналіст радыё

«Свабода», некалі быў рэдактарам «Пагоні». Таварыства вольных літаратаў узнагародзіла яго «Гліняным Вялесам».

Мерапрыемства так і засталося б незадзейнай сходкай сяброў БАЖ, каб інфармацыя не прасылізнула ў Інтэрнэт. Дзякуючы гэтаму, на прэзэнтацыю трапіла моладзь, што было крыху дзіўна для арганізатару. У праграме, акрамя аўтарскага выканання эсэ, была смачная кава і куфаль добрага беларускага піва.

Аляксей Шота

11 чэрвеня ў менскім
Чырвоным касцёле
быў перазахаваны
ягоны фундатар
Эдвард Вайніловіч.
Піша Сяргей
Харэускі.

Падчас урачыстасці сінявалі хары, луналі ў паветры чырвоныя балёнкі й белыя галубы. Пэўна, камуністычна-савецкая бонзы круціліся ў трунах. Но ня іх паклалі пасярод колішніх плошчы Леніна. Пэўна ж і сам пан Вайніловіч, слынны сваімі правымі паглядамі арыстакрат-абшарнік, быў бы зьдзіўлены з гэтай падзеі на менш. Зьдзіўлены таму, што ён стане адным з самых шанаваных сыноў люду беларускага й яго будуць славіць на сваёй мове тысячи людзей пасярод сталіцы незалежнае Беларусі.

Гадоў якіх дваццаць таму пра гэткае немагчыма было нават марыць. У тым самым касцёле, што ў памяць пра сваіх заўчастна памерлых дзяцей паставіў пан Эдвард Вайніловіч, быў Дом кіно. У ім адбываліся перадпракатныя прагляды замежных фільмаў, на якіх вырашалася, ці можна гэта паказваць люду простаму, ці не. Зрэшты, шмат чаго й добрага адбылося ў гэтих намоленых мурах. На свае гроши гэты касцёл мэцэнат і асьветнік Вайніловіч пабудаваў у 1910 годзе.

Адзін з найбагацейшых абшарнікаў Беларусі, ён скончыў Слуцкую гімназію, Пецярбурскі тэхналагічны інстытут, стажыраваўся ў Нямеччыне, Бэльгіі, Галяндіі. Вучыўся ў падарожнічай па Італіі. Сваю працоўную біографію арыстакрат Вайніловіч пачаў у Бэрліне простым работнікам на заводзе паравозаў «Борсыка» і працаваў да 1870 г. Затым быў інжынэрам-механікам на Пущаўскім заводзе ў Пецярбургу. Але родная зя-

мелька цягнула яго да сябе няўмольна. Ён, па вяртанні ў Беларусь, з усім імпэтам заняўся сельскай гаспадаркай.

Калі тут у 1876 г. было заснавана Сельскагаспадарчае таварыства, малады і выдатна адукаваны Вайніловіч актыўна ўдзельнічае ў працы Таварыства і становіща яго старшынём. Шмат сродкаў Эдвард Вайніловіч ахвяраваў на пабудову храмаў, прычым ня толькі каталіцкіх касцёлаў, але таксама праваслаўных цэркваў і сынагог. Яго слушна цяпер называюць першым беларускім экумэністам. Ягоная зычлівасць да чалавека, незалежна ад веравызнання, дзівіла сучаснікаў: ён стварыў камітэт абароны правоў жыходу і татараў-мусульманаў у Клецку. Вялікі бела-

рускі абшарнік, ён дапамагаў працавітым, але бедным сялянам, бараніў іх інтарэсы ў расейскай Думе, засноўваў земляробчыя банкі і дзіцячыя прытулкі.

Больш за 35 гадоў Вайніловіч быў ганаровым судзьдзём Слуцкага павету. Ён тройчы выбіраўся ў Дзяржаўную думу Рasei, дзе бараніў справы Беларусі й Літвы. Вайніловіч, як мага, падтрымліваў беларушчыну.

Фундаваў першае беларускае легальнае выдавецтва таварыства «Загляне сонца і ў наша аконца», часопісы «Лучынка» і «Саха», газэту «Наша Ніва», каталіцкі штотыднёвік «Biełarus», фундаваў газэту «Śvietaś». Дзейнасць ягоная на гэтай ніве перакрэслівае нашыя ўяўленыні пра «мужыцкасць» беларускай

Эдвард Вайніловіч.

ідэі. У 1917—1918 гадох ён браў самы чынны ўдзел у беларускім палітычным жыцці, удзельнічаў у паседжаннях ураду БНР.

Каб паспрыяць паразуменню польскай і беларускай інтэлігенцыі, Эдвард Вайніловіч выступіў адным з ініцыятараў стварэння ў

ЮЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

1919 г. Польска-беларускага таварыства, у якое ўвайшлі княгінія Магдалена Радзівіл, граф Эмэрык Чапскі, архітэктар Лявон Вітан-Дубейкаўскі ды іншыя вядомыя асобы. Ён верыў, што ў польскай супольнасці пе-раможа ідэя салідарнасці зь беларускім народам. Менавіта ў палацы Вайніловіча падчас збройнага чыну 1920 году праходзіў зъезд паўстанцкай рады Случчыны. Ратуючыся ад бальшавікоў, Эдвард Вайніловіч у 1919 годзе пакінуў Беларусь і памёр у польскім горадзе Быдгашчы.

А ў 1882 г. пан Эдвард Вайніловіч пабраўся шлюбам з Алімпіяй Узлоўскай. Вайніловіч стаў узорным мужам і бацькам. Але Бог забраў у яго дзяцей. Менавіта ў гонар дзяцей ён пабудаваў у Менску Чырвоны касьцёл. Замест крыўды на Бога пан Эдвард сабраўся з духам і збудаваў храм у гонар Сымона апостала і сьвятой Алены, якая знайшла крыж Хрыста. Паводле паданья, перад сваім сконам ягоная дачка Алена намалявала гэты касьцёл, патлумачыўшы, што гэткім яго ёй паказалі ў сyne анёлы. І папрасіла збудаваць яго такім, якім яна яго ўбачыла ў сyne. Пан Вайніловіч на магіле сваёй дачкі, 19-гадовай Алены, загадаў выбіць гэткія слова: «Я не памерла, я адыходжу, каб жыць». І выканай яе просьбу.

Архітэктары Тамаш Пайз-дэрскі з Уладзіславам Марконі стварылі праект у раманскім духу. Будаўніцтва ажыццяўляў славуты менскі дойлід Генрык Гай. Аздоблены быў касьцёл на сродкі графа Чапскага й сям'і Скірмунтаў. Паводле яшчэ аднаго паданья, цэглу й дахоўку даставялі з са-мае Чанстаховы, зь Яснай Гары. Але насамрэч іх прывезлі з Коўны. Вітражы й роспісы выкананы мастак са Случчыны Францішак Брудз-довіч, а аўтар скульптуры —

Юлія Дарацкевіч
Кульмінацыя ўрачыстасці — выпусканне галубоў.

Атан Краснапольскі, вядомы менскі майстар і дойлід.

20.09.1910 г. паводле жадання галоўнага фундатара, Эдварда Вайніловіча, архібіскупам Ключынскім храм быў асьвячоны.

У мінулую нядзелью тысячи вернікаў і цікаўных прыйшлі ў менскі Чырвоны касьцёл, дзе праходзіў ура-

чысты перанос парэшткаў Эдварда Вайніловіча. Звязала яркае сонца, луналі каляровыя стужкі й сцяжкі, граў аркестар. Упершыню ў нашай гісторыі адбываецца падзея такога маштабу. Труну памерлага ў 1928 годзе на чужыне, у польскім Быдгашчы, пана Вайніловіча віталі біскуп

Менска-Магілёўскай архідыяцэзіі Антоні Дзям'янка, пробашч Чырвонага касцёлу Ўладыславу Завальнюку і вернікі. Перапахаванье адбылося ў касцельнай ниши побач з галоўным уваходам, пад выяву Хрыста Збаўцы. Пан вярнуўся. Праз 78 гадоў.

Вечная памяць!

Trzeci Festiwal Kultury Białoruskiej

Wrocław 8-11 czerwca 2006

Дзяржсакратар канцелярыі прэм'ер-міністра Польшчы Адам Ліпінскі заявіў, што спадарожнікавая трансъляцыя незалежнага беларускага тэлеканалу можа распачацца ўжо ў 2007 г. «Гэтае тэлебачаньне будуць рабіць беларусы для беларусаў» — заверыў сп.Ліпінскі. Узначаліць яго слынная польская журналістка Агнешка Рамашэўская-Гузы. Стала вядома таксама пра намеры польскага ўраду падтрымаць стварэннне новай беларускай інтэрнет-газеты.

Калегіюм Усходняй Эўропы заснованы Янам Новакам-Езяранскім у 2001-м. Няўрадавая арганізацыя, што мае на мэце наладжваньне контактаў у сферах культуры паміж краінамі Сярэдняй і Усходняй Эўропы.

Уроцлаўскі фэстываль «Зараз Беларусь!»

З 8 па 11 чэрвеня ў Польшчы (Уроцлаў) праходзіў Фэстываль беларускай культуры. У святочную праграму была ўключана прэзентацыя «Нашай Нівы».

Уроцлаўскі фэстываль, што праводзіцца тут ужо трэці год запар, гэтym разам займей назву — «Зараз Беларусь!». Упершыню патранат над фэстывалем узяў прэм'ер-міністар Польшчы Казімер Марцінкевіч. Ладзіў свята Калегіюм Усходняй Эўропы. Асьвятлялі падзею найбуйнейшыя польскія СМІ.

Урачыстае адкрыццё фэстывалю пачалося з вітальнага слова мэра Ўроцлава Рафала Дуткевіча, які адзначыў наступнае: «Незалежная, дэмакратычная Беларусь для гэтага рэгіёну — гэта вельмі важны элемент яе функцыянаваннія. Уроцлаў заўсёды будзе падтрымліваць дзеянні, якія служаць развіццю дэмакратыі й грамадзянскай супольнасці ў Беларусі».

Старшыня Калегіюму Усходняй Эўропы і арганізатор імпрэзы Ян Анджэй Дамбровіцкі патлумачыў прычыны правядзеньня фэстывалю менавіта ва Ўроцлаве тым, што тут жыве вялікая колькасць ураджэнцаў Беларусі, а таксама прыхільнасць мясцовых уладаў да супрацоўніцтва з краінамі Усходняй Эўропы.

Пазней адбыўся выступ беларускіх бардаў Андрэя Мельнікава і Зымітра Бартосіка. Вёў праграму Віктар

Шалкевіч, які быў па-сапраўднаму сур'ёзным толькі тады, калі слухаў песні калегаў. Зыміцер Бартосік працаваў слухачам свой віленскі цыкл песняў, Андрэй Мельнікав нагадаў прысутным пра супольную гісторыю абодвух народаў.

Другі дзень фэстывалю распачаўся подпісам кніжак Уладзімера Арлова і Андрэя Хадановіча, выдадзеных Калегіюмам пры падтрымцы Міністэрства культуры і гісторычнай спадчыны Польшчы.

Наступнай была прэзентацыя газеты «Нашай Ніве». Тэмай гутаркі была гісторыя і цяперашні стан рэчаў у найстарэйшым беларускамоў-

ным выданьні Беларусі. Пачынаючы мерапрыемства, Ян Анджэй Дамбровіцкі падкрэсліў выключную важнасць вольнага слова для беларускага грамадзтва і адзначыў вялікую ролю «Нашай Нівы» ў пайставаньні беларусаў як нацыі. Вёў сустрэчу журналіст Павал Мажэйка, які распавёў пра тое, як, выпадкова купіўшы ў сярэдзіне 90-х у Горадні «НН», зрабіўся тым, кім ёсьць цяпер.

Польскіх журналістаў цікалі ўмовы працы іх беларускіх калегаў зь незалежных выданьняў, дынаміка росту накладу «Нашай Нівы», змена фармату газэты, спосабы дастаўкі яе да

Два найпапулярнейшыя беларускія барды — Зыміцер Бартосік (злева) і Віктар Шалкевіч.

читачоў. Адзін з выкладнікаў Уроцлаўскага ўніверситету пацікавіўся станам са- масъядомасыці беларусаў, ці не даводзіца «Нашай Ніве» на сваіх старонках, як і сто гадоў таму, апавяданьці беларусам пра іх гісторычнае мінулае, тлумачыць важнасць уласнай мовы і культуры. Беларускія студэнты, што навучаюцца ў Польшчы, цікавіліся магчымасцю чытаць газету ў Польшчы.

Увечары таго ж дня адбылася аўтарская літаратурная вечарына з удзелам Яна Максімюка, Уладзімера Арлова ды Андрэя Хадановіча. Вёў сустрэчу Лявон Баршчэўскі. Прэзентаваліся выданні з «Беларускай бібліятэкі», што выйшлі ў съвет дзякуючы Калегіуму Ўсходняй Эўропы. Сярод іх надрукаванае асобнай кнігай лістованье Васіля Быкава з Рыгорам Барадуліным.

У суботу ў сядзібе Калегіуму адбылася дыскусія на тэму «Традыцыя ды сучаснасць». Гаворка вялася пра месца Беларусі ды беларускай культуры ў Эўропе. У сустрэчы ўдзельнічалі міністар культуры й нацыянальны спадчыны Польшчы Казі-

**Зыміцер
Гурневічу
зайздрось-
цяць усе
беларускія
кatalікі:
ён
маліўся
разам з
Папам,
калі той
быў у
Варшаве.**

меж Міхал Уяздоўскі, старшыня Калегіуму Ян Анджэй Дамброўскі і ўдзельнікі фестывалю з Прагі — перакладнік беларускай літаратуры Ян Максімюк ды Ільля Глыбоўскі з арганізацыі «Чалавек у нядолі», беларускі студэнт Зыміцер Гурневіч. Сустрэча транслювалася ў жыўты этэр Польскага радыё — 2. Польскі міністар падкрэсліў апалітычнасць і некамэрцыйнасць польскага ўдзелу ў разыўці беларускай культуры. «Гэта праява салідарнасці з людзьмі, якія таксама хочуць жыць у волі», — зазначыў сп. Уяздоўскі.

Адной з прычынаў таго, што беларуская літаратура ня мае выйсьця на эўрапейскі рынак, ўдзельнікі сустрэчы

чак з надпісам «За Свабоду».

У часе візыту ва Ўроцлаў Аляксандар Мілінкевіч сустракаўся ў памяшканыні Уроцлаўскага ваяводства з польскімі і беларускімі студэнтамі, адказваў на іх пытанні. На сустрэчы прысутнічалі прадстаўнікі мясцовай улады, а таксама былы польскі амбасадар у Беларусі Марыуш Машкевіч і былы старшыня Звязку палякаў у Беларусі Тадэвуш Гавін. Іна Кулей сустрэлася з групай беларускіх студэнтаў, што за ўдзел у сакавіцкіх акцыях пратэсту былі адлечаны з університета. У ліпені для іх распачнуша курсы польскай мовы, а ў каstryчніку тыя, хто пройдзе адбор, пачнуща навучацца ў польскіх університетах. Усяго польская частка праграмы дапамогі рэпрэсаваным мае ахапіць 200 чалавек улучна з дзецьмі пачярпелых актыўісташ.

У нядзелю раніцай стыпэндыйнты праграмы імя Ка-стуся Каліноўскага сустракаліся з міністрам Канцылярыі прэм'ера Адамам Ліпінскім. Сустрэча мела назуву «Маладая эліта Беларусі — што далей?».

Працягам праграмы быў паказ дакументальных фільмаў, знятых журналісткай TVP Агнешкай Рамашэўскай-Гузы падчас беларускіх вулічных акцыяў.

Завяршылі фестываль канцэрты гуртоў аўтэнтычнай фальклёрнай музыкі «Гуда» ды «Троіца».

Падобны фестывалі ладзяцца па ўсёй Польшчы: у Кракаве, Беластоку, Варшаве. Яны прыцізываюць стающую ўвагу на толькі польскіх беларусаў, якія з пэўных прычынаў не маюць магчымасці трапіць у Беларусь, але ў саміх палякаў. Но такія імпрэзы, падобна фотавыставе Сяргея Плыткевіча «Экзатычная Беларусь», што месьцілася гэтымі днёмі ў памяшканыні Калегіуму, адкрываюць для іх зусім іншую, невядомую і часам, як апынаеца, вельмі блізкую ім Беларусь.

Сямён Печанко, фота аўтара

Другі крок у неба

На Міжнародным фэстывалі хрысьціянскіх фільмаў «Magnificat» на Глыбочыне прысутнічаў Андрэй Расінскі.

Фэст хрысьціянскіх фільмаў — рэдкая зьява. «Magnificat» — адна з трох у сьвеце кінаімпрэзаў на рэлігійную тэму. «Пабрацімам» Магніфікату зьяўляецца фэст у польскім Непакаліяне. І беларускі конкурс нездарма адкрыўся на Глыбочыне, у вёсцы Удзела.

Тамака з XVII стагодзьдзя атабарыліся францішкане. А францішканец Максыміян Кольбэ зьяўляеца

заснавальнікам сучасных рэлігійных сродкаў масавай камунікацыі. Ягоны часопіс «Рыцар Беззаганнай», які быў запачаткованы ў Горадні, дасягаў накладу мільён асобнікаў.

Ва Удзеле — касьцёл Беззаганнага Зачацця Найсвяцейшай Марыі Панны, якую вельмі шанаў Кольбэ, музэй Кольбэ — і ягоны маленькі помнік.

Браты-францішкане — рыцары Беззаганнай — па-

кажуць наведнікам лялечную стаенку, прысьвечаную Люроду й Бэтлеему — зь ягнятамі, цятнікамі й каляроявым асьвятленнем.

А 7 чэрвеня пад помнікам Максыміляну Кольбэ адкрыўся другі каталіцкі фэст хрысьціянскіх фільмаў «Magnificat-2006».

Навука хрысьціянскіх фільмаў

Калі на першым фэсце ў 2005 годзе было 25 фільмаў з 7 краін, то сёлета — ужо 28 з 8. У tym ліку стужкі з Мэксікі, Латвіі, Канады, Швайцарыі, Польшчы.

Калі раней на конкурс ставілі ўсё, што аўтары дасылалі, то цяпер карціны прыйшли папярэдні адбор — і ўзровень паказаных фільмаў вырас.

Так стужка барысаўскай студыі «СКІФ» «Тры жыцьці» значна пераўзыходзіла мінулагодні фільм студыі — і гэта яўны ўплыў кінафэсту.

Упершыню адбыліся майстар-клясы. Свае творы, адзначаныя на шматлікіх міжнародных фэстах, паказалі Віктар Асьлюк і Юры Гарулёў.

Зали была забітая. На стаўнікі прыводзілі вучняў,

Андрэй Расінскі

а кінапракат зацікавіўся фестывальнымі стужкамі.

Дыскусія пра шляхі разьвіцця хрысьціянскага кіно была гарачаю і вельмі плённай.

Як і што паказваць у хрысьціянскім кіно?

Святароў, манаҳаў, за-коныц? Але як зрабіць так, каб гэта не было саладжавым і нудным? Як перадаць таямніцы сакрамантаў?

І як праз штодзённае жыцьцё съвецкага чалавека выявіць Боскія законы й хрысьціянскую ісцінну?

Унікальне скандалаў

«Magnificat» — ня той фэст, які любіць скандалы. І гэта звязана з самой ягонай прыродай. Мітусылівае, непрыхільнае — усё, што ставіць грамадзкія жарсыцы вышэй за Боское — таксама не для «Magnificat'у».

Так, зайдзялігізаваная стужка пра сусветную вайну дысгармавала зь ціхмяным фэстам. Фільм пра Спаса-Эўфрасіньнеўскі ма-настыр дапускаў нетактоў-насыці адносна каталікоў.

Яшчэ скандалнейшым быў латвійскі фільм «Але час ужо блізкі». Там два героі-сэктанты спачатку прапаведуюць Дабравесцьце — адылі завяршаюць усё рэкламай «асьвячонага» шакаляду. І рэжысэр захапляеца гандлёва-маркетынгавай дзеянасцю сваіх героев.

Самая вялікая правака-цыя — «Ісус — вандроўнік у краіну Ўсходу» — швай-царскага рэжысэра. Апок-рыфы, усходнія легенды, рэрыхіяства... «Памылка, што я ўвогуле уключыў фільм у праграму», — прызнаўся старшыня кіна-фэсту Юры Гарулёў.

Але скандалыя стужкі проста не былі анік аздна-чаныя журы. Фэст зграбна абышоў небяспечныя пасткі — але само іхняе зьяўленье гаворыць, што

падзея пакрысе набірае аба-роты.

Прызэры фэсту

Як і летась, Гран-пры было вырашана не прысуджаць. Карціна Галіны Адамовіч «Завядзёнка», якая выглядала на фаварыту, атрымала толькі ўхвалыны дыплём за высокі пра-фэсціны ўзровень.

Найлепшым дакумэн-тальным фільмам прызна-ная стужка чэскіх аўтараў «Уганда, пакутная пэрліна Афрыкі». Фільм Леаша Рышкі распавядае пра краіну, што раздзірае грама-дзянская вайна. Бунтаўнікі крадаць дзяцей і вучачаў іх забіваць. А місіянэры розных канфесій апякующа ўцекачамі і дапамагаюць вярнуцца дзецям да нар-мальнага жыцьця.

Прыз каталіцкай асацыя-цыі для камунікацый «Signis-Belarus» атрымала стужка Міхаіла Якжэна «Родная душа» інфарма-цыйнага агенцтва Беларус-кай Праваслаўнай Царквы. Карціна распавядае пра ігу-мена Ніканана, «мучаніка за Хрыстовую веру».

Айцы-францишкане ўпа-дабалі фільм Мікалая Кня-зева «Сэрафімавы браты», які паказвае жыцьцё пра-васлаўных манаҳаў. Стужку Беларускага відэацэнтра аздзначылі «за яскравае ўва-сабленыне вобразу сьвятара — настаўніка, лекара чала-вetchых душ».

Братэрскі фэст «Непака-лянаў» зацікавіла карціна Ўладзімера Бокуна «Сям'я Скробат». Выпуск з тэле-цыклю «Лёс чалавека» га-ворыць пра цудоўныя па-дзеі ў сям'і, звязаныя з вы-ратаванай статуяй Дзевы Марыі.

А Глыбоцкаму райвыкан-каму спадабаўся прости беларускі фільм Вольгі Маро-кавай і Максіма Міхальзо-ва «Палоннікі схільнасцяў» — на актуальную тэму барацьбы з наркаманіяй і

алькагалізмам.

Расейская стужка на туу-ж тэму «Я сустрэў Бога ў цемры» аздзначаная гільды-яй кінакрытыкі Беларускага саюзу кінэматаграфістаў «за цэласнасць звястоў-нага і вобразнага выра-шэння сацыяльнай тэма-тыкі».

Адкрыцьцё «Існасьці»

Сярод тэлепраграмаў стужка «Бог дзейнічае праз людзей» Дар'і Юркевіч была па-за канкурэн-цыяй. Гэты выпуск тэлеп-раграмы «Існасьць» паказа-вае аздзін дзень з жыцьця ксяндза Ёзаса Булькі. Трап-ныя назіраньні, удалыя дэ-талі і дасьведчаны мантаж маладой рэжысэркі (яна шчэ вучыцца ў Акадэміі мастацтваў) вылучаюць гэ-тую стужку на агульным тле.

Фільм Дар'і Юркевіч быў аздзначаны галоўным прызам за найлепшую тэ-лепраграму — і, бадай, толькі з гэтым прызам не было інтыргі.

Выпускі праграмы «Існасьць» стала ўдзельні-чаюць у фэсце і з'яўрулі на сябе ўвагу яшчэ летась.

Галоўная прэмія кінафэсту адкрывае нам незаўажную раней праграму беларуское тэлевізіі. Сярод перадачаў «Існасьці», што выходзіць раніцай па суботах, ёсьць сапраўдныя дыямэнты.

Выпрабаванье прышлым

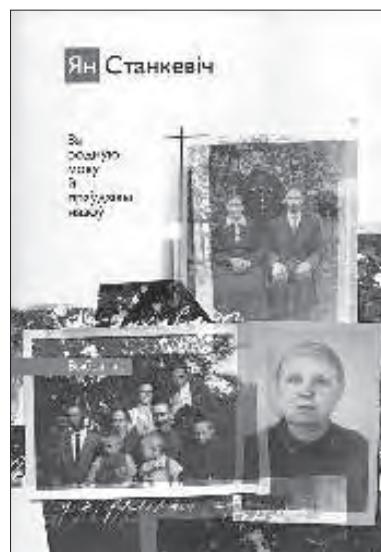
Фэст разьвіваеца. Гэта патрабуе адпаведнай інфра-структуры. Калі сама арганізацыя фэсту, цуды Удзела й Мосара вышэйшыя за ўсялякія пахвалы, то гатэль у Глыбокім, звыкла пазбаў-лены гарачай вады, — гэта зусім не міжнародны ўзро-вень.

Аднак фэст выклікаў зацікаўленасць улады. Глыбоцкі райвыканкам выра-шыў наступным годам да-даць прыз. Але «сымфонія» рэлігіі й палітыкі далё-ка ня ёсць правілам.

Сёлета былі фільмы пра рэлігійнае акаленіне нарка-манаў і алькаголікаў. А ёсьць яшчэ праблемы аборт-таў, съяротнага пакаран-ня і чалавечасе годнасці. Тэмы гэтыя натуральныя для хрысьціянскага фэсту, неабходныя, хоць і палі-тычна «пякучыя».

250 адказаў

**Станкевіч, Ян.
За родную мову й
праўдзівы
назоў. — Вільня:
Інстытут
беларусістыкі,
2006.**

Пытайцяся ў незалежных распаўсюднікаў

Павал Севярынец — у 1998—2004 лідэр незарэгістраванага «Маладога фронту». Асуджаны за арганізацыю акцыяў пратэсту пасля рэфэрэндуму 2004 году. Цяпер у высылцы ў Малым Сітне, на поўначы Полаччыны.

ПАВАЛ СЕВЯРЫНЕЦ

Пасьля зьмены наша брыгада стаяла на ўскрайку Алёшчы, чакаючы транспарту дахаты, калі з-за рогу адразу за вахтавым аўтобусам на вялікай хуткасці ў клубах пылу выруліла пагоня. Усё было, як у кіно. Міліцэйскі легкавік ліцеў наўздангон аранжаваму мікраўтобусу, чый кіроўца манеўраваў, каб ня даць прыцінучу сябе да ўзбочыны. «Вадзіцель аўтобуса, спыніце рух!!!» — у рупар, на ўсю вёску зарадоўло зь міліцэйскай машыны. Вахтоўка ад грэху падалей збочыла з трасы. Пагоня пранеслася міма, і хтосьці пракамэнтаваў:

— Значыць, не дамовіліся.

Дамаўляюцца тут звычайна юначы. Пад вечар машыны са спэцнумарамі ці танаваным шклом становяцца наўзбоч лясных дарог і чакаюць. Калі лес ахутвае цемра й цікаўны люд у навакольных вёсках кладзецца спаць, на дарогах зьяўляюцца фуры з кантрабандай, грузавікі з «левым» лесам ды крадзеняя легкавікі. Нечакана ў сувязіле фарау ўзыняе даішнік з жазлом, спыняе «браткоў», вядзе іх да машыны ў хмызняк і праз паўгадзінкі, замацаваўши вынікі размовы моцным мужчынскім поцікам, зычыць ім добраі ночы й шчасльвай дарогі.

Так і стаіць перад вачыма ролік БТ пра сумленных і ветлівых мытнікаў: «Адчеству служжу!..»

Праца ў начную зьмену, зь якой раз-пораз

Чорная

даводзіцца ісьці дахаты пешшу — цудоўная магчымасць вывучыць тэхналёгію й расклад сіценскай «чорнай мытні». Спрактыканыя вяскоўцы зь першага позіру адрозніваюць «зялёных» ад супрацоўнікаў Міністэрства надзвычайных сітуацый, а падаткавікоў ад уласна мытнага кантролю. Зрэшты, калі здарасцца якайсць «накладка», у Алёшчу ці Сітну прыяжджае цэлая брыгада ў разнамасных формах, часам нават з аўтаматамі ды сабакамі.

Галоўныя прычыны існавання сіценкай чорнай мытні — адсутнасць фактычнай мяжы з Расеяй і адначасова наяўнасць мяжы эканамічнай ды юрыдычнай. Кардон, на якім штоночы крымінал і мясцовасць чынавенства праварочваюць свае ѿчіны справы, — гэта простая квартальная прасека, перацтвяная некалькімі грунтавымі дарогамі. Менск—Піцер, Палацак—Пскоў, Віцебск—Невель — у сіценскіх лясох сыходзяцца многа хлебных абходных шляхоў. Мала таго, скupка крадзенага мэталу, няўлічана драўніны, футра, грыбоў ды ягадаў гэтаксама кіруецца праз чорную мытню на Расею: там і рынак большы, і кантроль менш. Пра чыгуначны съпіртаправод «Максімка», міграцыю зброй, наркотыкаў ды нелегалаў няма і мовы: гэтыя бізнэс на ўмоўной расейска-беларускай мяжы абліягчае

ХРОНІКА РЭПРЭСІЙ І СУПРАЦІВУ 6 — 13 ЧЭРВЕНЯ

4 чэрвень: затрыманыне ў Салігорску

У Салігорску падчас распаўсюду газеты «Товарыщ» затрыманы непаўнолетні моладзеў актыўіст **Аляксей Янковіч**.

5 чэрвень: арышт брата Ка зуліна

На 5 сутак у Менску арыштаваны **Ўладзімер Каузулін**, брат экспандаўшага ў прэзыдэнты. Суд адбыўся завочна, пра прысуд У.Каузулін даведаўся праз месяц пасыла яго вынікенасці.

На пастара царквы «Новае жыццё» **Вячаслава Ганчарэнку** склалі пратакол за багаслужэньне без дазволу ўлады ў не-прыстасаваным памяшканні.

6 чэрвень: папярэджаныне бацьку галадоўнікаў

Уладзімеру Шылу з Салігорску, бацьку галадоўнікаў Івана ды Ільлі, пракуратура вынесла папярэджаныне з прычыны ўдзелу

сыноў у галадоўцы.

Журналіст «Комсомольской правды» **Алег Улевіч** атрымаў з Галоўнага упраўлення ўнутраных справаў Менгарвыканкаму павадамленыне, што крымінальная справа па ягоным збіцці 2 сакавіка прыпыненая «ў сувязі з не-высвятыленнем асобы, якую належыць прыцягнучу ў якасці абвінавачанага».

Рэдакцыя і заснавальнік недзяржайнага гістарычна-літаратурнага часопису «Лідскі летапісец» атрымалі папярэджаныні ад Міністэрства інфармацый з земесці пэрыядычнасці выхаду выдання, адсутнасць своечасовай абавязковай рассылкі й непраціўніцтва выхаду ў сувязі з не-калькіх нумарох. Абодва папярэджаныні падпісала 31 траўня на месцыні міністра Лілія Ананіч.

Горацкія рэйнны суд пакараў штрафам у 20 базавых величынай прадпрымальніка **Дзям'яна Франкоўскага**, які распаўсю-

джае недзяржайнія выданыні. Фармальнай падставай стала пра-верка яго гандлёвой кропкі падатковай інспэкцыяй.

У Горадні 6 чэрвень на допыт у праукратуру ў справе «Маладога фронту» выкліканы моладзеў актыўіст **Зыміцер Цесьлянок**. Допыт доўжыўся 3 гадзіны.

8 чэрвень: канфіскацыя ма-масці Саюзу беларускіх пісьменнікаў

У Менску судовыя выканаўцы пачалі «перапіс» ма-масці ГА «Саюз беларускіх пісьменнікаў»: паводле рашэння суду за пазыкі СБП мае сплаціць Галоўнаму гаспадарчаму ўпраўленню Кіраўніцтва справаў прэзыдэнта 55,5 млн руб.

Зь Беларусі дэпартавалі грамадзяніна Украіны **Артэма Чысыцякова**, затрыманага 5 чэрвеня перад пачаткам пікету супраць прымусовай дэпартациі з Беларусі ў часе і пасля прэзы-

дэнцкіх выбараў замежных грамадзян. Усіх затрыманых, апрача Артэма, выпуслілі праз некалькі гадзін, а яго адвезлы ў турму на Акressіціна.

Пракуратура Беларусі выставіла авінавачаныне рэдактару газеты «Згоды» **Аляксандру Зыдзівіжкову** ў крымінальнай справе па перадрукой карыкатураў на прарока Магамета. Адпаведная пастанова зявілася яшчэ ў сакавіку, неўзабаве справу могуць пе-радцаць у суд.

Другое афіцыйнае папярэджаныне ад Пракуратуры Беларусі атрымаў **Алег Манаеў**, дырэктар Незалежнага інстытуту сацыяльна-еканамічных і палітычных дасьледаванняў, зарэгістраванага ў Вільні. Навукоўцу прапанавалі спыніць распавесці звязаныя з прэзыдэнцкіх выбараў і не праводзіць сацыяльна-палітычныя дасьледо-ванні, «што парушаюць патрабаваныні заканадаўства». Папярэ-

ВОЛЯ І ПЯТЛЯ

МЫТНЯ

беларускі бюджэт штогод на мільёны даляраў толькі ў Сітна.

Хто ж трymае Сіценскую чорную мытню? Дастаткова праехаць вакол Полацку, каб атрымаць адказ на гэтае пытаньне: часам такіх палацаў і пад Менскам ня ўбачыш. Расейскія й тутэйшыя бандыты, адказныя чыноўнікі й «пярэваратні» зь сілавых ведамстваў, авантурысты розных масыц... Словам, даход ад сіценской мытні атрымлівае хто заўгодна, апроч беларускай дзяржавы й мясцовага насельніцтва.

А калісці, 300 гадоў таму, Сітна было афіцыйным мытным пераходам. Шлях з Полацку на Невель і далей — на Вялікія Луки, Пскоў, Ноўгарад — пільнаваў збудаваны на папялішчы крэпасці Івана Жахлівага памежны замак. Гроши ішлі ў дзяржаўную казну — і гроши немалыя. Варты прыгадаць: сярод усіх крыніцаў даходу ў бюджэт ВКЛ у XVI ст., прыкладам, берасцейская мытня займала другое месца. У тагачасным Сітне ўпрадкаваны гасцініц, умацаваны замак з заежддым двором (у выпадку чаго гатовы абароніць купцоў ад разбойнікаў), карчма й вясковы кірмаш, царква для падарожных стваралі інфраструктуру, якая толькі заахвочвала сумленных гандляроў — і ставіла заслон несумленным. Зараз у цэнтральнаеўрапейскіх краінах такая

транзытная, сэрвісная эканоміка фармуе ад 25 да 60% ВУП. А што маленъкае памежнае Сітна дае дзяржаве цяпер?...

Вядома, маючи халіўныя нафту ды газ з Усходу ў абліен на адсутнасць мяжы, можна й заплюшчыць вочы на свабоду кантрабанды. Але выглядае, што пагроза перакрыцця трубаў нарэшце прымусіць «гаспадарнікаў» згадаць пра страты ад ценевых мытніяў на Віцебшчыне, Магілёўшчыне ды Гомельшчыне.

Насамрэч у незалежнай Беларусі Сітна — натуральны цэнтар дзяржаўнага мытнага контроля на мяжы з Расеяй. База для памежнае заставы й мабільных брыгадаў службы аховы лесу й МНС. Мытня, dirty free, невялікі гатэль, аўтасэрвіс — зь іх добры адсотак (15—20%) застаецца ў муніципальным бюджэце і ідзе на добраўпарадкаваньне мяжы, асфальтаваньне дарог, утрыманьне шэрыфа, пабудову кэмпінгаў ды турбазаў...

Дзеля таго, каб усьвядоміць саму сябе й на роўных супрацоўніцаў зь іншымі, любая краіна мусіць съпярша *адасобіцца*.

Дзяржава, што мае на межах чорныя прорвы, праста дазваляе існаваць дзіркам у галовах сваіх грамадзянаў. Каб «памежны стан» ня стаў станам беларускай съвядомасці, а сама Беларусь не ператварылася ў адну кантрабандную зону на сутыку Рәсей й Эўразіязу, чорныя мытні мусіць быць зьнішчаныя адразу пасля перамогі нацыянальнага абуджэння.

в.Малое Сітна

Нечакана ў
святле фараў
узынікае даішнік
з жазлом...

ХРОНІКА РЭПРЭСІЙ І СУПРАЦІВУ 6 – 13 ЧЭРВЕНЯ

дажынне падпісаў намесьнік генпрокурора Мікалай Купрыянаў.

У Жлобіне адбыўся заключны допыт моладзевага актыўіста Эдуарда Зелянкова, адвінава-чанага ва ўздзеле ў незарэгістраванай арганізацыі «Малады фронт».

Съледчы ў справе **Аляксандра Казуліна** адмовіў у спатканіні з палітвязнем ягонай дачцэ **Юліі** й роднай сястры **Алене**.

Берасцейскі абласны суд скаваў пастанову суду Ленінскага раёну Берасця аб пакаранні за нецензурную лаянку **Зымітра Шыманскаага**, кіраўніка аблас-нога штабу Мілінкевіча на выбарах. Прэцэдзант, пра які ідзе гаворка, адбыўся 24 сакавіка, калі Шыманскі выходзіў з ізалятару часовага ўтрыманьня: міліцыянты М.Лосіч і А.Блізныук хлусціла адвінавацілі яго ў лаянцы. Асудзілі яго 5 траўня завочна на 1 бв. Цяпер суд скаваў ранейшую пас-танову й адправіў справу на па-

торны разгляд.

9 чэрвяна: галадоўнік страціў прытомнасць

У Жодзіне галадоўнік **Сяржук Гудзілін** страціў прытомнасць, дактары паставілі яму кропельницу з глюкозай. У Менску хутку дапомогу вымушаны быў выклікаць **Зыміцер Хведарук**, якому зрабілі некалькі ўколаў. Ён, **Яўген Скрабутан** (Горадня), **Ігар Шчэкарэвіч** (Луцак, Украіна), **Сяржук Чайка** (Ліда) праз кепскае самачуцце спынілі галадоўку.

Мікалай Аўтуховіч у адказ на просьбы сіброві і калег спыніць галадоўку даў згоду пісьмада.

Моладзевага актыўіста зв Менску, галадоўніка **Зымітра Дашибеківіча** выклікалі ў прокуратуру для паказанняў у крымінальнай справе «Маладога фронту».

Ірыну Казуліну, жонку экспандаўцідата ў прэзыдэнты, затрым-

лівалі ў аэрапорце пры выліце зв Беларусі: у самалёт ёй удалося трапіць за 7 хвілінаў да адлёту.

Кіраўніцтва **Свабоднага прафсаюзу Беларускага** ат-

рымала ліст ад Міністру з патрабаваннем у месяцны тэрмін падаць у Полацкі гарвыканкам даку-мэнты, якія пацвярджаюць наяў-насць юрдрасу **прафсаюзнай суполкі** на ААТ «Полацак-Шкловалакно». Адміністрацыя прадпрыемства адмовіла суполцы ў падаўжэнні арэнднай дамовы яшчэ ў лістападзе 2005 г.

У Беларусь не пусцілі **60 удзельнікаў хроснага ходу** з Адэсы ў падмаскоўны Сергіеў Пасад: ад іх патрабавалі дазвол ад мясцовых уладаў і блаславен-не ад Беларускай Праваслаўнай Царквы.

11 чэрвяна: флэш-моб
на Каstryчніцкай
Пасля флэш-мобу ў памяць

намётавага мястэчка — удзельнікі ставілі на плошчы белія і чырво-ныя папяровыя намёцікі — затры-маныя моладзевыя актыўісты **Аляксей Казулін і Іван Бу-рыкін**.

12 чэрвяна: дэпутат Зарам-бюк далучыўся да галадоўкі

Супраць інспектара міліцыі I.Шаблова распачатае дысцыплі-нарнае рэсльследаванье: падст-рай стала скарга **Валер'я Шчук-іна**, якога міліцыянт незаконна затрымаў падчас презыдэнцкай выбарчай кампаніі.

Да галадоўкі моладзевых акты-вістаў далучыўся дэпутат Маство-скага райсавету **Алесь Зарамбюк**.

Артур Фінькевіч атрымала пазоў у адздел выканання пака-раннія Заводзкага раёну Менску на 15 чэрвяна: яму мусіць называць месца, дзе ён будзе адбываць па-караньне.

АШ

Славутаму цяжкаатлету, алімпійскому чэмпіёну, рэкорд якога ў штуршку штангі не пабіты дасюль, Леаніду Тараненку днімі споўнілася 50 год. Скульптурны партрэт славутага спартоўца і трэнэра (глядзі фота) у выкананыні беларускага мастака Алеся Шатэрніка прадбачліва набыты Трацыцякоўскай галерэй яшчэ ў 1985 годзе. «Наша Ніва» далучаеца да шматлікіх віншаваньняў легендарнаму асілку, зычыць яму моцнага эздароўя і посьпехай у трэнэрскай дзейнасці.

Нестандартныя кіны

Кінафармат «4x4»

Фактотум (Factotum)

ЗША—Нарвегія, 2005, каляровы, 94 хв.

Жанр: драма паводле твораў Чарлза Букоўскага.

Адзнака: 5,5 (з 10).

Гэнры Чынаскі (Мэт Дылан) піша й п'е. Ён зъмянняе працу за працай — на фабрыках ды сховішчах, — каб зарабіць капейчыну на чарніла (і на атрамант таксама). Пісьменнік-маргінал сустракаецца з такімі ж непрытульнымі прастыуткамі, гуляе на скачках і п'е.

Рэжысэр карціны — нарвежац Бэнт Хамэр, вядомы «этнаграфічна-пабытовай» трагі-камэдыяй «Кухонныя байкі». Герой «Фактотуму» выпісаны з такой жа паўночнай стрыманасцю. Аніякіх буйных разгулаў, багемнай рамантыкі ці сацыяльнага выкрыцця.

Удумлівае назіраньне за чалавекам, які съядома абраў

маргінальную нішу сваёй свабоды.

Mісіс Гэндэрсан прэзэнтуе (Mrs. Henderson Presents)

Вялікабрытанія, 2005, каляровы, 103 хв.

Жанр: камэдыйная драма.

Аўдаделая Лора Гэндэрсан (Джудзі Дэнч) набывае лёнданскі тэатар. У кампаніі з мэнеджарам (Боб Госкінз) яна арганізуе спектаклі, дзе герайні агалаюцца, каб падтрымазаць баявы дух змагароў з фашызмам.

Джудзі Дэнч і Боб Госкінз у карціне — закаханыя камічныя старыя. А эратычнае шоў рэжысэр Стывэн Фрырз выдае за гісторыка-патрыятычную драму.

Нестандартнае спалучэнне.

Белая графіня (White Countess)

Вялікабрытанія—ЗША—Нямеччына—Кітай, 2005,

каляровы, 138 хв.

Жанр: драма.

У Шанхаі 1936 году ась-леплы дыплямат (Ральф Файнс) закахаўся ў рассейскую ўцякачку-графіню (Наташа Рычардсан).

Рэжысэр стужкі — Джэймс Айвары.

Фільм намінаваўся на прэмію «Satellite Awards» за найлепшыя гук і касыюмы.

Адзін сыходзіць, другі застаецца (Un reste, l'autre part)

Францыя, 2005, каляровы, 109 хв.

Жанр: камэдыя.

Два парыскія антыквары (Даніэль Атэй і П'ер Ардыты) адначасова трапляюць у складаную сітуацыю. Пасыя сямейных мітэрнага кожны зь іх закахаўся. Кінуць жонку ці засташа?

Рэжысэр — Клэд Бэры.

Фільм — удзельнік кінафесту ў Стамбуле.

Андрэй Расінскі

ВАРТА ПАГЛЯДЗЕЦЬ 17–18 ЧЭРВЕНИЯ

Субота, 17 чэрвень

БТ, 11.45

«Маем рэчы».

Беларусь, 2006, аўтар і вядоўца Алеся Матафонаў.

Тэлевізійная перадача.

Тэма перадачы — куфар.

БТ, 19.25

«Сын за бацьку».

Беларусь—Расея, 1995, рэж. Мікалай Яроменка-мал.

Крымінальная драма.

Дырэктар мэдычнага цэнтра (Мікалай Яроменка-ст.) нажывае праблемы з мафіяй. Сын з Масквы (Яроменка-мал.), сялян-партызаны і міліцыя (Уладзімер Гасьцюхін) паўстуюць супраць буржуяў.

Трыумф лукашэнкаўска-

га кіно. Настроі «электаральнаі рэвалюцыі» 1994 г. I галоўны мафіёзі — пад Пазняка.

НТВ, 21.40

«Шоў пачынаецца».

ЗША, 2002, рэж. Том Дэй.

Камэдыйны баявік.

Дэтэктыў Міч вельмі ня любіць, калі яму замінаюць... Але гэта адбылося.

СТВ, 00.10

«На дзесяць хвілінай старэйшы: віялянчэль».

Вялікабрытанія—

Нямеччына, 2002, рэж.

Бэрнарда Бэрталючы.

Кароткамэтражныя на-звлі аб прыродзе часу.

Энцыклапедыя рэжысуры — ад слынных майстроў.

Нядзеля, 18 чэрвень

АНТ, 18.20

«Бітлджус».

ЗША, 1988, рэж. Тым Бёртан.

Казачна-містычная камэдыв жахаў.

Сямейная пара прывідаў, каб выгнаць з дому гасцей, наймае пякельнага хулігана Бітлджуса... Лепей бы яны гэтага не рабілі. Бадзёра-неардынарная камэдыв-жахаўка ад амэрыканскага казвічніка Тыма Бёртана.

Ролі выконваюць: Алек Болдуін, Джына Дэйвіс. Дзяўчынку, якая сябрусе з прывідамі, сыграла Вайнона Райдэр.

БТ, 23.55

«Даві на газ».

Данія, 2002, рэж. Ласэ

Спанг Ольсэн.

Авантурная камэдыв.

Хросны бацька па мянушцы Манах безнадзейна хворы. Перад съмерцю ён звіраеца наведаць свайго байструка Людвіга. Вось толькі сынок сядзіць дзесяці ў турме ў Швэцыі...

СТВ, 23.55

«Малады Адам».

Вялікабрытанія—Францыя, 2003, рэж. Дэйвід Маккензі.

Дэтэктыўная драма.

Ангельшчына 1950-х. Калісці валацуга Джо быў пісменнікам, а цяпер на баржы цягае вугаль. Аднойчы з каналу вылоўліваюць цела дзяўчыны. Джо не сцішыць прызнацца, што калісці яе ведаў...

Андрэй Расінскі

ТЭАТРЫ**Балет**

18 (недз) — «Спартак».

Купалаўскі тэатар

16 (пт) — «С.В.».

18 (недз) — «Дзіўная місіс Севідж».

22 (чц) — «Ажаніца — не журыца».

24 (сб) — «Івона, прынцэса Бургундзкай».

25 (недз) — «Смак яблыка».

Малая сцэна

18 (недз) — «Востраў Сахалін».

ВЫСТАВЫ**Кіно, знятае мабілкамі**

16 (чц) чэрвеня 21-й у Доме кіно (вул. Талбухіна, 18) пачнеца дэманстрацыя найлепшых кароткіх фільмаў, знятых мабільнымі тэлефонамі. Паглядзець іх можна будзе таксама 17 і 18 чэрвеня. Паказы — а 17-й, 19-й і 21-й.

From America

«З Амерыкі» — так завецца выставка твораў 50 амерыканскіх мастакоў у Музее сучаснага мастацтва. Даўяпазон — ад клясыкі да сучаснага мастацтва.

Беларуская вёска

Да 2 ліпеня ў музеі-галерэі «Mip foto» (вул. Прытыцкага, 10) працуе фотавыставка Ўладзімера Шарнікава «Беларуская вёска на пачатку 3-га тысячагодзьдзя».

КАНЦЭРТЫ**Рок з чэхамі**

22 (чц), 18.00 — у межах эўра-

18 чэрвеня**19.00****Народны альбом**

У Палацы мастацтваў (Казлова, 3) — канцэрт супольнага праекту беларускіх музыкантаў на слова Міхала Анемпадыстава з удзелам Лівона Вольскага, Касі Камоцкай, Зымітра Вайцюшкевіча й Аляк-

сандра Памідорава. Цана квіткоў — 20 000 руб.

Замова квіткоў: 608-95-86, 678-18-99, 506-24-05, 560-92-94. Колькасць месцаў абмежаваная.

Пейскага туру «United music on the road» у клубе «Акварыюм»

адбудзеца сумесны канцэрт беларускіх і чэскіх гуртоў «Indiga», «Parason» (Беларусь), «Uz jsme doma», «MCH band», «Post-it», «Cocotte minute», «Ahmed ma hlad» (Чэхія). Квіткі: пераход на плошчы Я. Коласа і перад пачаткам канцэрту. Даведкі па т.: 578-97-08, 649-08-88.

Купальскі фэст

25 чэрвеня ў Палацы мастацтваў (вул. Казлова, 3) адбудзеца «Купальскі фэст» з удзелам фольк-гуртоў: «Guda», «Госьціца», «Яр» і інш. Пачатак а 19-й. Квіткі: 7000. У межах фэсту «БМА Group» прэзэнтуе новыя альбомы: «Яр» — «Вясна красна», «Guda» — «Ігры багоў», «Госьціца» — «Пералёт травы». Квіткі: пераход на плошчы Я. Коласа і перад па-

чаткам канцэрту. Т.: 649-08-88, 766-24-25.

beZ biletа

17 чэрвеня ў Палацы мастацтваў (вул. Казлова, 3) адбудзеца канцэрт гурту «beZ biletа» «У цэлым съвеце німа месца для цябе». Квіткі: 10 000 (для студэнтаў), 15 000 (звычайны). Замова квіткоў: 125-22-70, 697-13-71 (Velcom), 502-84-22, 274-95-93 (MTC).

КАІСА**Турын без плашчаніцаў**

Сусветная шахлімпіяды ў Італіі прайшла тамсама, дзе зімовыя алімпійскія гульні, аднак на тры месяцы пазней. У Турыне адбыліся і перавыбары презыдэнта ФІДЭ — Кірсан Ілюмжына захаваў сваю пасаду. Цяпер мала хто памятае, што ў 1999 г. ён выслал на нацыянальных фэдэрацыях лісты, паабязычыўши неузбажава дабіцца падвышаныя статусы шахмату — шляхам іх улучэння ў праграму «агульніх» алімпійскіх гульняў... Падобна, правадыр калмыкаў будзе дарыць абязянкі яшчэ колькі год: эўрабізнесовец Бэслак Кок перайгравы ім з лікам 96:54. Голос Беларускай фэдэрацыі шахмат таксама дастаўся Ілюмжыну.

Цікава, што наконадні выбараў у Менск адмыслова прыялітая віцэ-презыдэнт ФІДЭ Зураб Азмайпарашвілі — гросмайстар,

баладз з 12.

Мужчынскай камандзе, хіба ўпершыню складзенай толькі з гросмайстрамі, бракавала згуртаванасць. Чаго дзівіцца, калі Аляксей Аляксандраў, пасаджаны за першую дошку, у адным інтарвію заявіў, што «каманда ў шахматах — штучна ўтварэнне!» Ужо ў першым туры ён згуйнёў фігуру малавядомому майстру з Валіі.

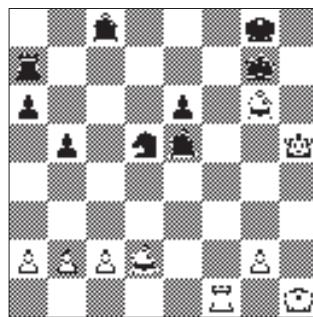
Затое зоркай гульняў стаў чэмпіён краіны Вячаслаў Дыдышка, які філігранна здухнул элітнага расейскага гроса Яўгена Барэева. Нагадаем, што сп. Вячаславу 57 гадоў, і ён спалучае паспяховыя выступы ў турнірах з навучаннем юных шахматыстаў у менскай спартшколе №11.

Першыя месцы апанаваныя камандамі Армэніі (мужчыны) і Украіны (жанчыны). Беларусы й бела-

рускі — на 36-м і 21-м. А «мацакі» з БФШ прагнавалі, што ўсё будзе наадварот...

ВР**Як бы вы згуляли?**

Манчао Рамэра Э. (Эквадор) — Шарэвіч Г. (Беларусь). Турын, 2006. Ход чорных. Здаецца, што за каня ў белых небяспечная атака.

Ч7+!! Т7 4. Fg6+ Tg7.
намаруе ае 4464h (2. Cb6 Cf6 3. Af4+?? Aa8! Aa—)

У НУМАРЫ

**Спадарожнікае
ТБ па-беларуску**

запрацуе ў 2007
годзе.

Старонка 24

**Фінляндзызацыя
Беларусі**

Леапольд Унгер
прапанаваў
канцэпцыю
выжыванья
Беларусі пад бокам у
Расей.

Старонка 21

БЧБ

Каб ажыцьцявиць
мару Купалы і
Быкова, неабходна,
каб наступны
прэзыдэнт Беларусі
проста...

Старонка 14

Чорная мытня

на мяжы з Расеяй.
Старонка 28

**Бацька Сымона
і Алены**

У Чырвоным
касьцёле ўрачыста
перазахаваны ягоны
фундатар Эдвард
Вайніловіч.
Старонка 22

Балахонаў у Менску

16 чэрвеня ў малой залі Дому
літарата адбудзеца прэзэнтацыя
кнігі С.Балахонава «Імя грушы».
Вядоўцы Iгар Бабкоў / Валянцін
Акудовіч.

У праграме:

- выступ, чытаныні і съпевы
Сяргея Балахонава,
- съпевы Андрэя Мельнікава,
- тэатральная сцэнка «Палескія
мядзьведзікі»,
- жывая дыскусія з удзелам

I.Бабкова, В.Акудовіча,
А.Касцюшкі, Ю.Крупенікі,
В.Булгакава, Г.Кісліцынай і іншых
пачэсных суайчыннікаў. Пачатак а
18-й. Уваход вольны.

Сям'я Савіцкіх—Раковічай
дзякуе ўсім
за падтрымку і дапамогу. Сябры
сапраўды пазнаюцца ў
няшчасці, але хай гэтае
няшчасце мінае Вас, а сябры
застаюцца.

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

КВАТЭРА

Супрацоўнік «НН» здыме
адна— ці двухпакаёвую кватэру ў
Менску на доўгі тэрмін. Тэл. 687-
20-93. Сяргей

Здам 2-х пакаёвую кватэру на
доўгі тэрмін. Прыязнасць да Бе-
ларусі — перадумова, беларуска-
моўнасць — вітаецца. Т.: 757-
94-07. Вадаім

МУЗЫКА

Шукаю беларускамоўную хат-
нюю настайшніцу музыки і съпеваў
для дзяўчынкі пляці з паловай
гадоў. Т.: 216-87-50, 664-72-78.
Анатоль

НАДБУДУ

Набуду налепку для клявіятуры зъ
беларускай раскладкай. Пажада-
на чорную, але можна й белую.
spadar_pett@tut.by

А ТЫ ПАДПІШЫСЯ!

**Каб рэгулярна атрымліваць
«Нашу Ніву»,
проста паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас.
Адначасова Рэдакцыя звязтаеца з просьбай
ахвяраваць на выданье. Дэталі — **старонка 11.****

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМИ

В. Паўлініяты, Віленск. губ. Вялейск. пав. За граніцай дарогі абсаджаны фруктовымі дрэвамі, і нікому ў галаву ня прыйдзе яблычка з дрэва ўкрасыці. У нашай старонцы крыху іначай відзеца. Гэтая нядайна селянін з в. Паўлініяты I.Аў-іч забраўся ў чужы сад, украй адтуль сем дрэвак і завёў у сябе садочак. Але ў скорасці агледзеліся, і прыйшлося Аў-ічу дрэўцы аднесыці, а якя яшчэ будзе яму награда — нямаведама, бо ўраднік зрабіў пратакол і пайшла справа ў суд.

M. «Наша Ніва». 1911. № 20-21.

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991
галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:
З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),
Янка Купала (1914—1915), А.Лукшевіч,
У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі	Наста Бакшанская
галоўны рэдактар	Андрэй Дынько
фотарэдактар	Арцём Ліва
нам.галоўнага рэдактара	Андрэй Скурко
мастакі рэдактар	Сяргей Харэўскі
выдавец і заснавальнік	Мясцовы фонд выданьня газеты «Наша ніва»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:
220050, Менск, а/c 537
Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,
8-029-707-73-29.

E-mail: nn@promedia.by
On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фар-
матам А2, 6 друк. арх. Друкарня РУП «Віддавецтва «Беларускі Дом друку».
Менск, пр. Ф.Скарбы, 79. Рэдакцыя не насе адказнасці за змест рагіль-
ных абвестак. Кошт свабодны. Пасъведчаныя аб элістрацыі пэрыядычнага
выдання №581 ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзена Міністэрствам інформацыі
Рэспублікі Беларусь. Юрыдычны адрес: г. Менск, вул. Калектарная, 20а,
п. 112. Р/р 301521200012 у МГД ААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764.
Наклад 2521. Газета выдаецца 48 разоў на год.
Нумар падпісаны ў друк 23.00 14.06.2006.
Замова № 3259. Рэдакцыйны адрес: Менск, Калектарная, 20а/112